ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

ШАҲАР ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ГАЗЕТАСИ

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган ◆ № 50 (9.547) 2001 йил 30 апрель, душанба ◆ Сотувда эркин нархда

ПОЙТАХТНИНГ бир куни

Янгиликлар, воқеалар

ҚИСҚА сатрларда

❐ **БУГУН** Юнусобод туманидаги «Астробод» маҳалласида туман ҳокимлиги вакиллари, маҳалла фаоллари, «Астробод коммуналчи», «Қурувчи коммунал» ва «Астрободлик» ширкатлари раҳбарлари иштирокида коммунал тўловлар борасидаги масалаларга бағишланган йиғилиш ўтказилди.

❐ **ПОЙТАХТИМИЗДА** шаҳарга кириш-чиқиш ва фуқаролик бошқармаси биноси очилишига бағишланган тақдимот маросими ўтказилди.

❐ **АБУ** Райҳон Беруний номидаги Тошкент Давлат Техника университети қошидаги Чилонзор академик лицейида ўқитувчилару ўқувчилар иштирокида олий ўқув юртларига кириш учун тест имтиҳонлари дастурини компьютерда топшириш синов маросими ўтказилди.

❐ **ЎТГАН** кундан бошлаб Япония — Ўзбекистон мамлакатлари бўйлаб «Тошкент—Осака» шаҳарлари йўналиши бўйича самолёт қатнай бошлади.

❐ **ҲАМЗА** номидаги мусиқа билим юрти ўқитувчилари томонидан ўтган куни ўқувчиларга ўтказилган очиқ дарс «Конституцияни ўрганамиз» деб номланди.

❐ **ЁШ** рассом Анвар Шодиевнинг ўтган куни санъат ихлосмандларига намойиш этган «Ўзбекистон — Ватаним маним!» деб номланган асарлари кўргазмаси юртимиз истиқлолининг 10 йиллигига бағишланади.

❐ **АМАЛИЙ** санъат музейида истеъдодли рассом Алишер Раҳимовнинг «Авлоддан авлодга» деб номланган кўргазмаси намойиш этилди. Ундаги асарларда тарихий меросимиз ҳамда миллий қадриятларимизни кўз қорачиғидек асраб-авайлаган аждодларимизнинг сиймолари ва хайрли ишлари акс этган.

❐ **ЎТГАН** куни ўзбек миллий эстрадаси асосчиси, Ўзбекистон халқ артисти Ботир Зокиров таваллудининг 65 йиллигига бағишлаб, машҳур санъаткорнинг «Арабча танго» қўшиғи асосида спектакль тайёрланди. Уни Тошкент Давлат оперетта театри ижодий жамоаси мусиқа шинавандалари эътиборига ҳавола этди.

ҲАМКОРЛИК ҚИРРАЛАРИ

Тошкент-Берлин: АЛОҚАЛАР МУСТАҲКАМЛАНМОҚДА

Ўзбекистон ва Германия пойтахтларини мустаҳкам ва сермаҳсул муносабатлар бир-бири билан боғлаб турибди. Унга 1993 йили Тошкент ва Берлин мэрларининг шериклик алоқаларини кенгайтириш ва чуқурлаштириш тўғрисидаги қўшма баёнотлари пойдевор бўлиб хизмат қилмоқда.

Бу борадаги навбатдаги қадам 1996 йил ноябрь ойида Тошкент шаҳар ҳокими К.Тўлаганов ва Берлиннинг бошқарувчи бургомистри Э.Дипген томонидан икки пойтахт шаҳарлари ўртасида ҳамкорлик тўғрисидаги битим бўлди. Ушбу битим шаҳарларни ривожлантириш, бунёдкорлик, иқтисодиётни юксалтиришга мадад бериш юзасидан аниқ тадбирларни ўтказишни кўзда тутади.

Ана шу битим доирасида мунтазам равишда йирик панелли уй-жой қурилишларига эга бўлган туманларни таъмирлаш ва модернизациялаш, капитал қурилиши бошқаруви тизимини, коммунал тармоғи ва бошқа соҳаларни ривожлантиришга бағишланган семинар ва конференциялар ўтказиб келинмоқда.

Гёте институти Тошкент ва Берлин ўртасидаги ўзаро муносабатларнинг тараққиётига сезиларли улуш қўшмоқда.

ЭРТАГА

ана шу институт ташаббуси билан республика «Ўзкўргазмасавдомарказ» савдо ярмаркалари марказида «Берлин — Тошкент: архитектура ва шаҳарсозлик» мавзуида кўргазма-семинар очилади. У 14 майгача давом этади. Гёте институти, Тошкент шаҳар ҳокимлиги, «Карвон бозор» акциядорлик жамияти ана шу тадбирнинг асосий ҳомийларидир.

Баҳс-мунозаралар чоғида йирик панелли қурилишлар санацияси, атроф-муҳит ҳудудини ободонлаштириш, шаҳар муҳандислик -коммунал инфратузилмасини янгилаш сингари масалалар юзасидан ўзаро фикр алмашишлар режалаштирилмоқда. Немис шаҳарсозларининг Берлин девори қулаганидан сўнг тўплаган ютуқлари ва Ўзбекистон Республикаси мустақилликка эришганидан кейин ўзбек меъморларининг тажрибалари мавзуи бўлимларда ўзининг тўла ифодасини топади. Шунингдек кўп жиҳатли шаҳар тизимини янада ривожлантириш соҳасидаги аниқ лойиҳалар ҳам қўйилади. Бундай кўргазма-семинарнинг ўтказилиши Тошкент ва Берлин лойиҳачилари ўртасидаги алоқаларни кенгайтириш ва фикр айирбошлашларни мустаҳкамлашга, муниципал қурилиш соҳасида илғор тажрибаларни қабул қилишга ёрдам беради.

(Ўз мухбиримиз)

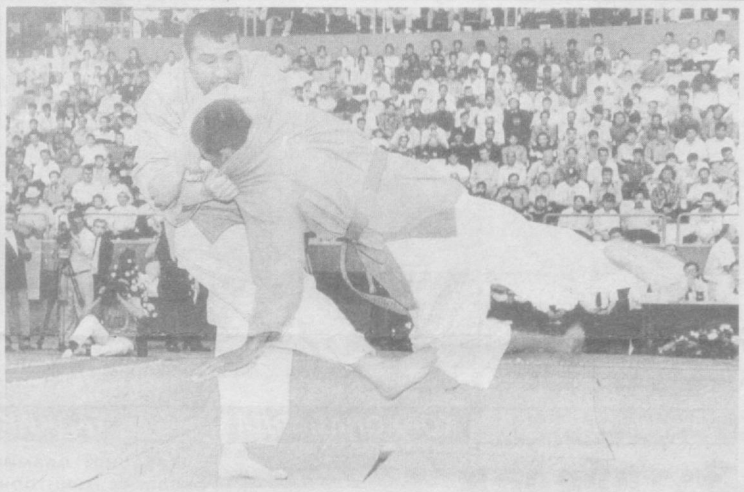

Осиё чемпионатида янги номлар кашф этилди

Икки кун давомида шаҳримиздаги «Юнусобод» спорт мажмуида кураш бўйича дастлабки Осиё чемпионати баҳслари бўлиб ўтди. Халқаро кураш ассоциациясининг тасарруфи остида, Осиё кураш конфедерацияси ва Ўзбекистон Миллий кураш федерацияси ташкилотчилигида ўтказилган ушбу тарихий биринчиликда ўн тўрт мамлакатдан ташриф буюрган элликдан ортиқ полвон Осиёнинг биринчи чемпионларидек фахрий номга сазовор бўлиш мақсадида ғалаба учун кураш олиб боришди.

Чемпионат бошланиши олдидан Осиё кураш конфедерацияси Конгрессининг ўтказилиши айниқса қувончли воқеа бўлди. Унда келажакда курашни қитъада ривожлантириш масалалари муҳокама қилиниб, 2005 йилгача бўлган режалар белгилаб олинди.

Чемпионатнинг очилиши ҳам улкан спорт байрамига айланиб кетди. Унда сўзга чиққан Ўзбекистон Республикаси Давлат жисмоний тарбия ва спорт қўмитасининг раиси Баҳодир Маҳситов, Халқаро кураш ассоциациясининг президенти Комилжон Юсупов, Осиё кураш конфедерациясининг президенти Жагдиш Татлер, Эрон давлатининг спорт ишлари вазири, Халқаро олимпия қўмитасининг аъзоси Саид Мустафо Ҳошимий Табалар минг йиллар давомида миллий ва маънавий қадриятларимизнинг тимсоли сифатида юртимизда шаклланган курашнинг қисқа фурсатда кўплаб мамлакатларга кириб бораётгани ва жаҳон халқлари спорт ҳаётининг ажралмас қисмига айланиб бораётганини алоҳида таъкидлашди.

Ишқибозлар олқишлари остида гиламда энг ёш полвон болалар ва қизлар кўргазмали чиқишлар орқали ўз маҳоратларини кўрсатишди. Энг кекса курашчиларнинг чиқишларию ўзбек кураши қонун-қоидаларининг муаллифи Комилжон Юсупов ҳамда мамлакат ёшлар терма жамоаси мураббийси Мурод Дўсимбетовларнинг кураш усулларини кўргазмали намойиш этишлари ҳам очилиш маросимига ўзгача файз бахш этди.

Биринчи куни гиламга 73, 81 ва 90 килограммгача вазндаги полвонлар чиқишди. Бунда энг енгил вазнда мўғулистонлик Дамдинг Сулдбаяр, 81 килограммгача курашчилар ўртасида ўзбекистонлик Фарҳод Тўраев ва кейинги вазнда Тожикистон вакили Алишер Боқиевларга олтин нишонлар насиб этди. Гарчи эронлик икки спортчи Голам Реза Сезегар ва Али Реза Санейлар финалга чиққан бўлса-да ҳал қилувчи беллашувларда улардан омад юз ўгирди. 90 килограммгача вазнда яна бир ҳамюртимиз Файзи Очилов учинчи ўрин билан кифояланди.

КЕЧА

мутлақ вазн тоифасидаги полвонлар ва 63 килограммгача бўлган аёллар гиламга тушишди. Бунда ҳамюртимиз Шуҳрат Хўжаев барча рақибларини ҳалол усулида енгиб финалга чиққан бўлса, мусобақанинг энг оғир вазнли қатнашчиси — 140 килограммлик яна бир ўзбекистонлик курашчи Шуҳрат Аллақулиев ҳам ҳал қилувчи баҳсга йўлланма олди. Ушбу вазнда Шуҳрат Хўжаев ҳурмат шоҳсупасининг энг юқори поғонасига кўтарилди.

Қизлар ўртасидаги беллашувлар ҳам жуда қизиқарли кечди. Бунда ўзбекистонлик Юлдуз Шагидуллаева ҳамда туркманистонлик жуда кучли спортчи — ўтган йили Туркияда ўтказилган жаҳон чемпионатининг кумуш нишони соҳиби Олеся Назаренколар дастлабки сониялардаёқ барча рақиблари устидан соф ғалабалар қозониб финалга етиб келишди. Финалда Назаренконинг тажрибаси қўл келиб Осиё чемпиони унвонига сазовор бўлди. Энг муҳими, Осиё чемпионати давомида Дамдинг Сулдбаяр, Алишер Боқиев, Юлдуз Шагидуллаева каби янги номлар кашф этилди.

Барча ғолиб ва совриндорлар олтин, кумуш, бронза нишонлари, чемпионатнинг махсус совринлари, зар чопонлар билан тақдирланди. Шунингдек, мусобақа сўнггида жаҳонда ўзбек курашини ривожлантиришга қўшаётган улкан ҳиссаси учун юртбошимиз Ислом Каримовга Осиё кураш конфедерацияси томонидан ажратилган махсус соврин ХКА президенти К. Юсуповга топширилди.

(Ўз мухбиримиз)

***СУРАТЛАРДА:* Осиё чемпионатининг ҳал қилувчи беллашувлари ва ғолибларни тақдирлаш маросимидан лавҳалар.**

Сергей Любчич олган суратлар.

«БАРКАМОЛ АВЛОД» СПОРТ ЎЙИНЛАРИ

МУСОБАҚА МАШЪАЛАСИ ЁҚИЛДИ

БУГУН

Жиззах шаҳрида ва вилоят туманларида ўрта махсус касб-ҳунар тизимидаги касб-ҳунар коллежлари ва академик лицейлар ўқувчилари ўртасида илк бор ўтказилаётган «Баркамол авлод» спорт ўйинлари бошланди. Олимпиада ўйинлари дастуридан ўрин олган еттита энг оммавий спорт турлари бўйича беллашувлар олти кун давомида Жиззах шаҳри ва Ғаллаорол, Бахмал, Пахтакор туманларидаги замонавий спорт иншоотларида бўлиб ўтади.

Шуни айтиш керакки, Кадрлар тайёрлаш миллий дастурининг ҳаётга татбиқи бўлмиш бундай мусобақалар соғлом ва баркамол авлодни вояга етказиш, юртимиз ёшларини жисмоний тарбия ва спортга кенг жалб қилиш, қолаверса юксак маҳоратли спортчиларни тайёрлашга муносиб ҳисса қўшиш мақсадида ташкил этилаётган мактаб—коллеж—институт узлуксиз тизимининг ажралмас қисмидир. Зеро, ҳозирда умумтаълим мактабларининг 1-9 синфлари ўқувчилари учун «Умид ниҳоллари» мусобақалари, ўрта махсус касб-ҳунар тизимида «Баркамол авлод» спорт ўйинлари, олий ўқув юртлари талабалари ўртасида эса универсиадалар ташкил этилмоқда.

Жиззахда ўқув юртлариаро ва вилоятлараро ўтказилган дастлабки босқичларнинг ғолиблари бўлмиш икки мингга яқин энг маҳоратли ёшлар финал беллашувларида ўз куч-маҳоратларини намойиш этишади. «Баркамол авлод» спорт ўйинларига шаҳримиз жамоаси ҳам муносиб тайёргарлик кўрди.

— Шаҳримизда ўрта махсус касб-ҳунар тизимида 121 та коллеж ва лицейлар бўлса, шулардан 110 таси биринчи ва иккинчи босқич баҳсларида иштирок этди, — дейди пойтахт ўрта махсус касб-ҳунар таълими бошқармаси жисмоний тарбия ва спорт бўлими бошлиғи Набидулла Маллабоев. — Натижада энг кучли ўқувчилар саралаб олиниб касб-ҳунар коллежлари ва академик лицейлар негизидаги спорт иншоотларида бир ой давомида ўқув-машқ йиғинларини ўтказишиб «Баркамол авлод» мусобақаларига жиддий тайёргарлик кўришди. Хусусан, сузиш бўйича — қурилиш-миллий ҳунармандчилик касб-ҳунар коллежи, курашга — Қўйлиқ маиший хизмат касб-ҳунар коллежи, баскетболга — алоқа коллежи, енгил атлетика мусобақаларига — авиасозлик касб-ҳунар коллежида, теннис бўйича эса Бобур маданият ва истироҳат боғидаги теннис кортларида тайёргарлик босқичлари ўтди. Жиззахда шаҳримизнинг 122 нафар талаба ёшлари еттита тур бўйича ғалаба учун кураш олиб боришади.

КЕЧА

Тошкент вилоятининг Паркент туманида жойлашган «Қуёш физикаси» илмий ишлаб чиқариш маркази ноёб қурилмасидаги қуёш тафтидан ҳосил қилинган деярли уч минг даражадаги иссиқлик ҳарорати орқали ёқилган мусобақа машъаласи қатнашчилар иштирокида мудофаага кўмаклашувчи «Ватанпарвар» ташкилоти томонидан тайёрланган махсус оловдон орқали пойтахтга келтирилди. Сўнг Сирдарё вилояти орқали

БУГУН

Жиззахга олиб келинди ва «Баркамол авлод» мусобақалари бошланди. Ғолиблар 5 май куни аниқланади.

Дилшод ИСМОИЛ

ТЕННИС

«Ибрат» баҳслари якунланди

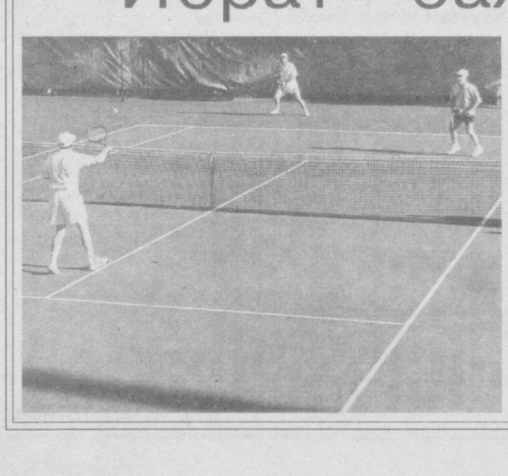

Мамлакатимизда ҳаммабоп спорт тури бўлган теннисниг кенг қулоч ёзиб аҳоли саломатлигини тиклашда муҳим омил бўлаётгани барчага аён. Бунда ҳаваскорлар ўртасида ўтказилиб турадиган кўплаб мусобақаларнинг аҳамияти айниқса каттадир.

КЕЧА

шаҳримиздаги «Динамо» теннис кортларида яна бир анъанавий мусобақа бўлиб ўтди. Тошкент шаҳридаги раҳбар ходимлар ўртасида ўтказилган «Ибрат» мусобақасида соғлом турмуш тарзини ўз ҳаёт тамойилига айлантирган кўпгина иштирокчилар ўз маҳоратларини кўрсатишди.

Қуръа ташлаш маросимидан кейин жуфтликларга бўлинган қатнашчилар тўртта гуруҳдан ўрин олиб баҳсларни бошлаб юборишди.

Дарҳақиқат, «Ибрат» беллашувлари аксарият ҳолларда ниҳоятда қизиқарли кечди. Зеро, қатнашчиларнинг кўпчилиги маҳорат бобида деярли тенг эди.

Шу тахлит гуруҳдаги барча рақибларини, шунингдек ярим финал беллашувларини ютган Яккасарой тумани ҳокими А.Мирқосимов — маҳаллий саноат концерни раиси А.Алиев ҳамда 159-трест ҲЖ бошқаруви раиси Р.Сафариев — Бошқурилиш ҲЖ бошқаруви раиси Р.Аҳадовлар финалга чиқишди. Ҳаяжонли дақиқаларга бой бўлган ушбу беллашувда 6/3 ҳисобида Р.Сафариев — Р.Аҳадовларнинг қўллари баланд келиб «Ибрат» турнирининг ғолиблари бўлишди.

Барча ғолиб ва совриндорларга Ўзбекистон теннис федерациясининг бош котиби И.Шепелев, шаҳар ҳокимининг ўринбосари Э.Эрназаровлар қимматбаҳо совғалар топширишди.

Дилмурод ИСМОИЛОВ.

***СУРАТЛАРДА:* беллашувлардан лавҳалар.**

Тоҳир Ниғматуллин олган суратлар.

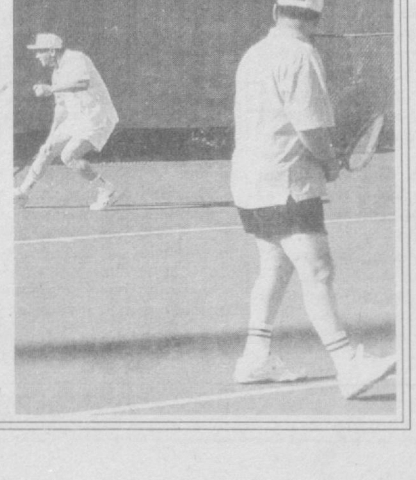

XXI аср садоси

Барча манбалардан олинган сўнгги хабарлар

Мамлакатимизда

● Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов «Улгуржи ва биржа савдосини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармонга имзо чекди.

● Ўзбекистон пойтахтида Авиация ва ҳаво йўлларидан фойдаланиш бўйича кенгашнинг йигирманчи сессияси бўлиб ўтди. Унда янги намунадаги авиация техникасини яратиш ва серияли ишлаб чиқариш истиқболларига алоҳида эътибор қаратилди.

● Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ва Улуғбек номидаги иқтидорли ёшларни қўллаб-қувватлаш республика жамғармаси томонидан уюштирилган фотокўргазма «Ўзбекистон: мустақил тараққиётнинг 10 йили» мавзуига бағишланди.

● Ўзбекистон Бадиий академияси Марказий кўргазмалар залида таниқли немис мусаввири Томас Бартелнинг «Заратуштра айтган эди» туркум асарлари ва Германия фоторассомлари кўргазмаси очилди.

● Мукаррама Турғунбоева номидаги «Ўзбекрақс» миллий рақс бирлашмаси ЮНЕСКОнинг байналмилал рақс қўмитаси аъзолигига қабул қилинди.

● Марказий Офицерлар уйида «Ҳарбий хизматчиларни маънавий-ахлоқий ва ватанпарварлик руҳида тарбиялаш муаммолари ва уларни ҳал этиш йўллари» мавзуида икки кунлик илмий-амалий конференция бўлиб ўтди.

● Республика «Тасвирий ойина» ижодий уюшмаси Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Миллий маркази, Ўзбекистон Миллий университети, Тошкент Давлат техника университети, Республика Бадиий академияси билан биргаликда ташкил этган «Конституция — бахтимиз пойдевори» мавзуидаги кўргазмада республикамиз бўйича 200 дан ортиқ плакатчи, дизайнер ва мусаввирлар ўз асарлари билан қатнашдилар.

● Хоразм вилоятидаги «Хива сополи» акциядорлик жамиятида 50 турдаги ўзига хос эсдалик совғаларни ишлаб чиқариш йўлга қўйилди.

● Навоий шаҳридаги «Ширин» маданият саройида катта ашула ва лапар ижрочилари кўрик-танловининг вилоят босқичи якунланди.

● Наманганлик бир гуруҳ тиббиёт ходимлари Москванинг Склифосовский номидаги илмий-тадқиқот институти ва Санкт-Петербургнинг Жанилидзе номидаги Тез ёрдам илмий-тадқиқот институтига тажриба алмашиш учун жўнаб кетди.

● Ўзбекистон Республикаси Мустақиллигининг 10 йиллиги ҳамда «Кадрлар тайёрлаш Миллий дастури»нинг биринчи босқичи натижалари бўйича Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, ОЎММИ ва Наманган Давлат университети ҳамкорлигида «Магистратура: тажриба ва муаммолари» мавзусига бағишланган илмий-амалий анжуман бўлиб ўтди.

● Қорақалпоғистон Республикаси Нукус шаҳридаги Бердақ номли театр биносида халқ таълими ходимларининг ҳудудий анжумани ўтказилди.

● Республика миқёсидаги «Дизайн, тарғибот, ташвиқот ва архитектура — 2000» мавзусидаги илмий-амалий конференцияда нафақат юқори мутахассисликка эга бўлган кадрлар тайёрлаш даражасини ошириш тўғрисидаги янги режа ва ривожланиш концепцияларини тайёрлаш, шу билан бирга, халқаро миқёсдаги янги муаммолар билан боғлиқ дизайн ва архитектура ҳамда реклама соҳаси ғояларни синтез қилиш масалалари ҳам кўтарилди.

● Маданият ишлари вазирлиги, «Ўзбектеатр» ижодий-ишлаб чиқариш бирлашмаси, республика «Маънавият ва маърифат» кенгаши мустақиллигимизнинг 10 йиллигига бағишлаб миллий театр санъати кунларини ўтказмоқда. «Илҳомимиз, ижодимиз сенга бахшида, она-Ватан!» шиори остида ўтаётган бу тадбир Ҳамза номидаги ўзбек давлат академик драма театри иштирокида Андижон, Фарғона, Наманган вилоятлари бўйлаб ўтказилмоқда.

Жаҳонда

● Ўзбекистон Республикасининг Россия Федерациясидаги элчихонасида Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон XXI аср бўсағасида» китоби бўйича тайёрланган ҳужжатли фильмнинг тақдимоти бўлиб ўтди.

● **Бугун** «Союз-ТМ» фазовий кемаси бортида биринчи фазовий сайёҳ Тито бўлган Халқаро фазовий станцияси билан туташтирилади.

● Покистон ҳарбий маъмурияти раҳбари генерал Парвез Мушарраф ўз давлатининг Ҳиндистон билан қуролланиш пойгаси ўйнашидан манфаатдор эмаслигини билдирди.

● «Форбс» журнали ўз мақоласида ер шарининг энг бадавлат кишиси Б. Гейтс эканлигини яна бир бор қайд этди.

● Россиянинг Воронеж шаҳрида америкалик Жорж Тоббин устидан суд жараёни бошланди. У гиёванд моддасини сақлашда, шунингдек бошқаларни ҳам гиёвандликка ундашда айбланяпти.

● Токио электр поездларида энди ҳар куни кечки пайт аёллар учун махсус вагонлар ажратилади. «Кэйо дэнтэцу» транспорт компанияси раҳбарияти шу йўл билан аёлларни маст-аласт эркакларнинг шилқимлигидан ҳимоя қилмоқчи бўлишмоқда.

● Испания ички ишлар вазирлиги намояндалари Россиянинг «Медиа-Мост» холдинг компанияси раҳбари Владимир Гусинскийни яна ҳибсга олиш ҳақида кўрсатма олди. Бундан бир муддат олдин Испания суди В. Гусинскийни айбсиз топиб, уни озодликка чиқарган эди. Бироқ мазкур қарор Россия прокуратурасини қониқтирмади.

● Белград минтақавий суди Югославия собиқ Президенти Слободан Милошевични ҳибсда ушлаб туриш муддатини яна икки ойга чўзди.

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллигининг 10 йиллигига

Кўприксозлар ғайрати

Пойтахтимизда қурилиш ишлари бошлаб юборилган кичик Ҳалқа йўлининг узунлиги 32 километрни ташкил этиб, бу масофада учта автомобиль ҳамда иккита темирйўл кўприклари бунёд этиш кўзда тутилган.

Ана шундай кўприклардан бири Паркент кўчасида ҳам қад ростламоқда. Кўприкни бош пудратчилар «Шаҳарйўлқурилиштаъмир» трести ҳамда «Кўприкқурилиш» трестига қарашли 13-ва 67-кўприкқурилиш отрядлари бунёдкорлари қуришмоқда. Шу кунларда ушбу қурилиш майдонида 200 нафарга яқин йўлсоз ҳамда кўприксозлар ғайрат кўрсатишмоқда. Автомобиллар қатнови учун кенг ва равон, барча қулайликлар инобатга олиниб лойиҳалаштирилган кўприкнинг қад ростлашида албатта, тажрибали қурувчиларнинг ҳиссаси катта. Улар замонавий техникалардан унумли фойдаланиб, сифатга, яъни кўприкнинг мустаҳкам бўлишига алоҳида эътибор қаратишмоқда.

— Кўприксозларимиз икки сменада тинимсиз меҳнат қилишмоқда, — дейди 13-кўприк қурилиши отряди иш юритувчиси Зокир Темирхўжаев. — Мустақиллигимизнинг 10 йиллиги арафасида фойдаланишга топшириши мўлжалланаётган бу кўприкни муддатидан анча олдин битказиш ниятидамиз. Ҳозирда охирги қурилиш-монтаж ишлари бажарилмоқда. Айниқса, Баҳром Холназаров, Николай Рудаков, Нуриддин Мирзаев сингари кўприксозларимиз ғайрат кўрсатишмоқда. Чинданам кичик Ҳалқа йўлида қад ростлаётган Паркент кўчасидаги кўприк энг қулай ва замонавий талаб даражасидаги иншоотлардан бири бўлади. Бунёдкорларнинг бугунги шижоати ана шундан дарак бериб турибди.

Дилноза ҒИЁСОВА

***СУРАТЛАРДА:** ишбоши Фатхулла Отабоев (чапда) ва электрпайвандчи Нуриддин Мирзаевлар иш устида; геодезист Станислав Содиқов (чапда) ва Абдузоҳид Абдуқодировлар ўз вазифаларини пухта бажаришади; қурилиш майдонида.*

Тоҳир Ниғматуллин олган суратлар.

КОММУНАЛ ХЎЖАЛИГИ МАВЗУИДА

Давр талабига кўра

хизмат кўрсатиш — муҳим вазифа

Коммунал хизмат кўрсатиш соҳасини тубдан ислоҳ қилиш, ислоҳотларнинг боришини янада чуқурлаштириш мақсадида Республикамиз Президентининг «Коммунал хизмат кўрсатиш соҳасида иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштиришнинг янги босқичи тўғрисида»ги Фармони ва унга асосан Вазирлар Маҳкамасининг «Аҳолига коммунал хизмат кўрсатишни такомиллаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарори эълон қилинди. Куни кеча Тошкент шаҳар ҳокимлигида ана шу Фармон ва қарорнинг ижросини таъминлашга бағишланган йиғилиш ўтказилиб, амалга ошириладиган вазифалар хусусида фикрлашиб олинди. Бизнинг Тошкент шаҳар коммунал фойдаланиш бирлашмаси бош директори Ҳусниддин МАҲКАМОВ билан суҳбатимиз пойтахтимизда ушбу соҳада амалга оширилган ишлар ва бажарилиши лозим бўлган вазифалар хусусида бўлди.

— Ҳусниддин ака, суҳбатимизни Ўзбекистон Республикасининг «Уй-жой мулкдорлари ширкатлари тўғрисида»ги Қонунига мувофиқ шаҳримизда фаолият кўрсатаётган уй-жой мулкдорлари ширкатлари ва уларнинг афзалликлари нималарда намоён бўлаётганидан бошласак.

— Ҳозирги кунда шаҳримизда 276 та уй-жой мулкдорлари ширкати ишлаб турибди. Уларга 14870,9 минг квадрат метр умумий майдонга эга бўлган 4740 та уйлар бириктирилган. Шаҳримизнинг А. Икромов, С. Раҳимов, Бектемир туманларидаги барча уйларда уй-жой ширкатлари тузиш ишлари ниҳоясига етган. Аммо Шайхонтоҳур, Ҳамза, Яккасарой, М. Улуғбек туманларида бу ишда бирмунча сусткашликка йўл қўйилмоқда.

Қатор туманлардаги уй-жой мулкдорлари ширкатлари ижобий тажриба тўплаб, улар давлат корхоналарига нисбатан хизмат кўрсатиш сифатини яхшилашга муваффақ бўлишди. Айниқса, Миробод туманидаги «Одол», Сергели туманидаги «Файзли хонадон», «Умид учқуни», М. Улуғбек туманидаги «Ҳумоюн-замондош» ширкатлари аҳолига коммунал хизмат кўрсатиш сифатини яхшилашда, аҳолидан йиғиладиган тушумларни тўлиқ таъминлашда, хизмат кўрсатиш корхоналарига ўз вақтида тўловларни ҳисоб-китоб қилишда, молиявий-хўжалик фаолияти бўйича ижобий натижаларга эришмоқда. Кўплаб ширкатларда аҳолидан тушган мурожаатларни ўз вақтида бажаришяпти, уйларнинг томлари, муҳандислик тармоқларини таъмирлаш бўйича катта ҳажмдаги ишларни амалга ошириб, уй-жойларнинг техник ҳолатлари яхшиланмоқда.

Тажриба шуни кўрсатмоқдаки, уй-жой мулкдорлари ширкатлари 10-15 та кўп қаватли уйлардан, хонадонлар сони 500-600 тани ташкил этса, яхши самара берар экан. Ширкат раисларини танлашда ҳам унинг хўжалик соҳасидаги фаолиятига эътибор қаратиш мақсадга мувофиқдир. Шунга кўра айрим ҳудудларда 30-40 та кўп қаватли уйларда ташкил этилган ширкатларни ҳам шу ҳолатга келтиришни ўрганиб чиқмоқ зарур. Уй-жой мулкдорлари ширкатлари қонунга асосан буюртмачи вазифасини бажариб, уй-жой фондидан фойдаланиш, сақлаш ва уларни таъмирлаш бўйича ишларни амалга оширишда пудратчи корхоналарни жалб этиши лозим. Таҳлиллар шуни кўрсатадики, ҳар бир туманда ширкатлар фаолиятини йўлга қўйиш зарур. Уларнинг ўз-ўзини маблағ билан таъминлашини ташкил этиш, аҳолига бугуннинг талаби асосида хизмат кўрсатишига эришмоқ лозим. Бунинг учун юқоридаги Фармон ва Қарорда белгиланган аниқ мақсад ва вазифаларга эътибор билан ёндошиш керак.

— Маълумки, бир неча йилдан буён шаҳримизда сув, газ ва иссиқлик қувватини ҳисоблаш асбоблари ўрнатиш давом этмоқда. Унинг бугунги кундаги аҳволи қандай?

— Вазирлар Маҳкамасининг 1999 йил 1 июндаги 280-сонли Қарори асосида кўп хонали уй-жойларга газ ва сув ҳисоблагич асбоблари ўрнатиш бўйича 2000-2004 йилларга мўлжалланган 5 йиллик дастур ишлаб чиқилган. Ана шу дастур асосида умумий нархи 13,7 миллиард сўм бўлган 547 мингта сув ҳисоблаш ва 12,9 миллиард сўмлик 525 мингта газ ҳисоблаш асбоблари ўрнатилиши кўзда тутилган. Жорий йилнинг 1 апрели ҳолатига кўра 32,3 минг дона сув ҳисоблаш, 26,6 минг дона газ ҳисоблаш, 8,7 минг дона иссиқ сув ва 1,6 минг дона иссиқлик қуввати ҳисоблаш асбоби ўрнатилган. Совуқ сув ҳисоблаш асбобларининг ўрнатилиши маданий-маиший корхоналарда 82,3, ишлаб чиқариш корхоналарида 86,1, якка тартибдаги уйларда 19,2, кўп қаватли турар жой биноларида 5,4 фоизни ташкил этади. Айниқса, Шайхонтоҳур, С. Раҳимов, М. Улуғбек туманларида бу иш суст бажарилмоқда.

Шуни айтиб ўтиш лозимки, ҳисоблагич асбоблари ўрнатилганда газ, сув ва иссиқлик қувватининг сарфланиши сезиларли даражада камаяди. Буни ўтказилган таҳлилларимиз кўрсатиб турибди. Жумладан, газнинг бир киши бошига бир кунлик миқдори 0,3 куб метр бўлса, газ ҳисоблагич ўрнатилган хонадонда ҳақиқий сарф 0,32 куб метрни ташкил этади. Ҳисоблагич ўрнатилмаган хонадонларда эса газнинг сарфи 0,44 куб метрни ташкил этмоқда. Совуқ сувнинг бир кунлик сарфлаш нормаси 330 литр. Ҳисоблагич ўрнатилган хонадонларда бу кўрсаткич 290 литр бўлса, ўрнатилмаганларида 480 литрдан ҳам ошиб кетган. Иссиқ сув ҳам ҳисоблагичи йўқ хонадонларда нормадан 3 баробар кўп сарфланган. Бундан шу нарса ўз-ўзидан аёнки, ҳисоблагич асбобларни шаҳримизда тез ва соз ўрнатилиши тежамкорликка катта ҳисса бўлиб, беҳуда исрофгарчиликларнинг олдини олади. Шу боис ҳам Фармонда бир ой муддат ичида тегишли тартибда коммунал хизмат тарифлари харажатларини аниқлаш методикасини қайта ишлаб чиқиш, 2002 йил 1 январга қадар тегишли ташкилотлар билан биргаликда иссиқлик, сув ва газ таъминоти иши жараёнида исрофгарчиликнинг миқдорини ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш алоҳида қайд этилган. Шунингдек, аҳоли билан коммунал хизматлар учун тўловлар ҳисоб чипталарида ҳар бир хизматлар учун тўлов ҳақи алоҳида кўрсатилиши ишларини тезлаштириш керак.

— Вазирлар Маҳкамасининг қарорида «Уй-жой мулкдорлари ширкатлари ташкил этишнинг тасдиқланган жадваллари амалга оширилишини таъминлаш учун 1991 йилгача қурилган кўп квартирали уй-жойларни даставвал мукаммал таъмирлаш чора-тадбирларини кўрсинлар, таъмирлашни маҳаллий бюджет ва бюджетдан ташқари манбалар ҳисобига маблағ билан таъминласинлар» деган банд бор. Шаҳримизда бу иш қандай бажарилмоқда?

— Шаҳримизда 1991 йилгача қурилган уй-жой фондининг техник ҳолати қониқарсиз аҳволда. Улардан 4000 та уй 20 йил ва ундан зиёд даврдан буён фойдаланиб келинмоқда. Тошкент шаҳар ҳокимининг 2000 йил 21 декабрдаги 714-сонли қарорига асосан ушбу уйларни 5 йил муддат ичида мукаммал таъмирлаш дастури тасдиқланган бўлиб, ҳар йили 800 та уй таъмирдан чиқарилиши керак. Бирлашмамиз томонидан туман ҳокимликлари билан келишилган ҳолда ушбу уйларнинг титул рўйхатлари тайёрланди.

2001 йилда 800 та уйни таъмирлаш учун 7,3 миллиард сўм молиявий маблағ сарфланиши лозим. Уй-жой ташкилотларининг хусусий маблағи, аҳолидан йиғиладиган тўловлар ва бошқа даромадлари ҳисобидан 2,4 миллиард сўмни ташкил этса, қолган 4,9 миллиард сўм шаҳар ҳокимияти маблағидан, хусусан шаҳар бюджетидан ва бюджетдан ташқари манбалар ҳисобидан аниқлаш йўллари қидирилмоқда.

Жорий йилнинг биринчи чорагида 116 та уй таъмирланди, уларнинг 77 таси аҳолидан йиғиладиган маблағлар, 39 таси эса давлат қўйилмалари томонидан бажарилди. Уй-жой мулкдорлари ширкатларига тегишли уйларнинг 35 таси таъмирланди. Вазирлар Маҳкамасининг қарорида таъкидланганидек, ислоҳотларнинг асосий шарти мукаммал таъмирлаш ишларини бажаришдан иборатдир, яъни тасдиқланган график асосида уй-жой мулкдорлари ширкатлари ташкил этиш ишларини таъминлаш учун 1991 йилгача қурилган кўп қаватли уйларни мукаммал таъмирлаш бўйича зарур чоралар кўришимиз керак.

— Ҳисоб-китоб тизимини такомиллаштириш, уй-жойлардан фойдаланиш ва коммунал хизматларида ўз-ўзини қоплашни таъминлаш қандай бормоқда?

— Республика Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йилда чиқарилган «Коммунал хизмат кўрсатишда ўз-ўзини қоплашга босқичма-босқич ўтиш тўғрисида»ги қарорини бажариш мақсадида ўз-ўзини қоплашга эришиш учун вақти-вақти билан коммунал хизмат кўрсатиш тарифлари қайтадан кўриб чиқилмоқда. Иссиқлик манбааларидан ташқари коммунал хизмат кўрсатишнинг барча турларида 2000 йилнинг охирига келиб ўз-ўзини қоплашга эришилди, совуқ сув, оқава сув, газ, санитар тозалаш ва фойдаланиш харажатларига қўйилган тарифлар ҳақиқий таннархини қопламоқда. Аҳолига кўрсатилган коммунал хизмат учун тўловлар тушумини яхшилаш мақсадида Президент Фармонига кўра жойларда тўловлар 100 фоиз бажарилган тақдирда хизмат кўрсатувчи корхоналар томонидан маҳалла ёки ширкатларга тўлов суммасининг 10 фоизи миқдорида ажратмалар беришга эътибор қаратиш ҳам ўз самарасини беради. Ҳозирги кунда ана шу рағбатлантириш тартибини ишлаб чиқиш чоралари Республика Молия вазирлигида кўриб чиқилмоқда.

Қарздорларга нисбатан ҳам чора-тадбирлар кўрилмоқда. Уларнинг исм-фамилиялари кўрсатилган рўйхат уйларнинг кириш жойларига осиб қўйилмоқда. Ашаддий қарздорларга нисбатан эса даъво аризалари судга берилмоқда. Жумладан 54294 та иш, 1.035 миллион сўмлик қарз судга топширилган. Шундан 34364 таси кўриб чиқилиб 374,4 миллион сўм ундирилди. Бу борадаги ишлар давом этмоқда.

Асосий мақсадимиз Фармон ва қарор асосида иш юритиб, уларнинг ижросини таъминлаш, шаҳар коммунал хўжалиги соҳасидаги мавжуд камчиликларни тугатиш ва хизматлар сифатини талаб даражасида оширишдан иборат.

Шарифа ИЛЁСОВА
суҳбатлашди.

ТАБИАТ ВА ИНСОН

№ 4 (111) Тошкент шаҳар табиатни муҳофаза қилиш қўмитасининг иловаси

МУЛОҲАЗА

Тоза ҳаво — танга даво

Бугунги кунда мамлакатимизда атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва табиий манбалардан оқилона фойдаланиш давлат сиёсати даражасига кўтарилган. Маълумки, атмосфера ҳавосининг зарарли моддалар билан ифлосланишининг 80 фоизи асосан автотранспортлардан чиқаётган карбонат ангидрид гази ҳисобига тўғри келади.

Шаҳар атмосфера ҳавоси ифлосланишининг олдини олиш мақсадида Тошкент шаҳар табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси ДАН ходимлари билан ҳамкорликда бир йилда икки марта: баҳор-куз мавсумларида «Тоза ҳаво» тадбирини ўтказиб келмоқда. Ҳар йили ўтказилаётган бу тадбир ижобий натижалар бермоқда. Жумладан атроф-муҳитни муҳофаза қилиш қоидаларига зид иш тутаётган автотранспорт корхоналарининг мансабдор шахсларига нисбатан маъмурий ва интизомий чоралар кўрилади, автомобилларни таъмирлаш устахоналари, ёнилғи қуйиш корхоналари фаолияти қаттиқ назорат қилинади.

Шу йил апрель ойининг биринчи чорагида бошланган баҳорги тадбирда қўмита нозирлари томонидан тасдиқланган режага асосан Бектемир туманидаги 1-автокомбинат ва Чилонзор туманидаги автомобиль бирлашмалари, метрosозлик корхоналари текширилди.

Албатта, шаҳарда атроф-муҳитни муҳофаза қилиш билан боғлиқ бўлган тарғибот-ташвиқот ишлари аҳолининг ҳар томонлама экологик савияси ошишига самарали таъсир кўрсатяпти. Шу боис ҳозирги кунга келиб аҳолининг табиатни муҳофаза қилиш тўғрисидаги қабул қилинган қонунларига муносабати тубдан ўзгарди. Натижада атроф-муҳит муҳофазаси сезиларли даражада яхшиланмоқда.

Чиндан ҳам биз аҳоли орасида табиатни муҳофаза қилишнинг барча жабҳаларида тез-тез кенг қамровли ахборот воситаларининг барча кўринишларида тарғибот-ташвиқот ишларини олиб борсак, мақсадга мувофиқ бўлади. Айниқса, «Оқшом» газеталари таҳририяти билан ҳамкорликда «Табиат ва инсон» саҳифаларининг ойма-ой нашр этиб борилиши, радио тўлқинлари орқали доимий равишда чиқишимиз мақсадга мувофиқ бўляпти.

Бу чиқишлар аҳоли экологик маданиятининг ошиши, мамлакатимиз тараққиёти юксалишига ҳар томонлама ўзининг салмоқли улушини қўшиши муқаррардир.

Муяссар ЮСУПОВА

ТУМАНЛАРДА

Мавсумий иш эмас

Ободонлаштириш ва шаҳар санитария ҳолатини яхшилаш мавсумий иш бўлиб қолмай, балки йил бўйи олиб бориладиган тадбирлар жумласига киради. Биргина Наврўз умумхалқ байрамини муносиб кутиб олиш бўйича Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг шу йил 9 январдаги 39-3-1 баённомасида кўрсатилган вазифаларни бажариш ҳамда баҳорги ободонлаштириш ишларини ташкил этиш ва Тошкент шаҳар ҳокимининг қарорини бажариш юзасидан туманимизда анчагина ишлар қилинди. Айни дамларда ҳам маҳаллаларда, корхона ва ташкилотларда ободонлаштириш, кўкаламзорлаштириш ва санитар тозаликни таъминлаш юзасидан ишлаб чиқилган чора-тадбирлар асосида аҳолининг кенг қатламлари билан биргаликда қатор вазифалар амалга оширилмоқда.

Туманимизда 23 мингдан зиёд одам ободонлаштириш ишига жалб қилиниб, улар ёрдамида белгиланган жадвал асосида ишлаб чиқариш жойлари ва шохобчалари тозаланди. Шунингдек, дарахтларни оқлаш ва шакл бериш ишлари ҳам қизғин олиб борилмоқда. Шу кунгача 8208 та дарахтга шакл берилиб, оқланди. Туманимиздаги Абай маҳалла гузари олдида бунёд этилаётган боққа 500 донадан ортиқ мевали дарахт кўчатлари, 1000 дона терак, гул ва буталар экилди.

Бу йилги режага кўра туман ободонлаштириш бошқармаси томонидан бизга қарашли ҳудудларга 30 минг туп манзарали, 40 минг туп мевали, 1000 дона терак, 2000 туп бута кўчатлари экиб бўлиниб, ҳозирда улар боғбонлар томонидан парваришланмоқда.

Сайдулла ХОЛИСБОЕВ,
Бектемир тумани ободонлаштириш бошқармаси бошлиғи ўринбосари.

Баҳорнинг фараҳбахш кезларида...

КОРХОНАЛАРДА

Эътиборни кучайтириш лозим

3-трамвай-троллейбус депоси Мирзо Улуғбек тумани Темур Малик кўчасида жойлашган. Корхона асосан трамвай ва троллейбусларни таъмирлаш ва уларга хизмат кўрсатиш билан шуғулланади. Унинг умумий майдони 13 гектарни ташкил қилади, шундан 1,3 гектар ер кўкаламзорлаштирилган.

Корхонада атроф-муҳитни муҳофаза қилиш бўйича кўпгина тадбирлар режалаштирилган. Атмосферага чанг-газларни чиқариш стационар манбаларининг инвентаризацияси бажарилган. Унда барча 31 манбаа ҳисобга олинган. Шу жумладан, уларнинг тўрттаси чанг-газ тозалаш ускуналари билан жиҳозланган. Бу ускуналарнинг ишлатилиши бўйича камчиликлар деярли йўқ. Лекин афсуски, уларнинг паспортлари шу чоққа қадар шаҳар табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси томонидан расмийлаштирилмаган. Депо тасарруфида 9 та автомобиль бўлиб, улардан чиқадиган зарарли газларнинг меъёрий миқдори ДАН томонидан ўтказилган техник кўрик пайтида талабга жавоб бермаган. Куйган люминисцент лампалардан 100 донадан ортиғи сақланмоқда.

Сув ресурсларини муҳофаза қилиш бўйича ҳам аҳвол яхши эмас. Депонинг сув таъминоти манбаи — шаҳар сув ўтказгич тармоғи ҳамда депо ҳудудидан ташқарида жойлашган иккита артезиан қудуғи ҳисобланади. Шаҳар сув ўтказгич тармоғидан олинадиган сув маиший хўжаликда ва ишлаб чиқаришда компрессорлар, блокларни совутишда, аккумуляторларни ювишда ишлатилади. Ҳосил бўлган оқава сувлар тиндиргичлар орқали канализацияга тушади. Аккумуляторлар сақланадиган жойда ишлатилган электролитлар нейтролизациясиз канализацияга тушаётганлиги учун цех бошлиғи Каримов назоратчилар томонидан тегишли жаримага тортилди.

Вагонларни ювишдан ҳосил бўлган оқава сув икки секцияли тиндиргич орқали мой ушлагичга келиб, ундан шаҳар канализациясига ташланади. Сувдан махсус фойдаланиш рухсатномаси муддати ҳам ўтган йили тугаган. Бундай қоидабузарлик учун бош механик Исаевга ҳам жарима солинди.

Ўйлаймизки, мазкур корхона юқоридаги камчиликлардан тегишли хулоса чиқариб тезда ишда ижодий натижага эришади ва шаҳар экологиясининг тоза бўлишига ўз ҳиссасини қўшади.

Бахтиёр ИРИСМЕТОВ,
нозир.

ТАДҚИҚОТ

Ҳайвонот оламининг экологик мониторинги! Эндиликда бу ибора халқаро миқёсда тез-тез тилга олинадиган бўлиб қолди.

Нуфузли ташкилотларга аъзо

Ушбу муҳим мониторингнинг илмий асосларини яратиш йўлида Ўзбекистон Фанлар академиясининг Зоология институти олимлари ҳам самарали изланмоқдалар.

Биологик хилма-хилликни сақлаш миллий стратегияси ва ҳаракат режаси ишлаб чиқилиши назарий ва амалий зоология равнақида муҳим омил бўлиб хизмат қилади. Давлат аҳамиятига молик бўлган бу ҳужжатни тайёрлашда институт ҳам фаоллик кўрсатди.

Буни инобатга олиб табиатни муҳофаза қилиш халқаро жамғармаси Зоология институтини ўз сертификати билан тақдирлади.

Айни вақтда илмий муассаса жаҳондаги бир қатор нуфузли халқаро ташкилотларга аъзо бўлди. Эндиликда институт Жаҳон табиатни муҳофаза қилиш жамғармасининг аъзоси сифатида ҳам фаолият кўрсатмоқда.

Анвар ВАЛИЕВ

ТЕКШИРУВЛАР

Жаримага тортилди

Тошкент шаҳар табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси назоратчилари жойларда бўлиб қуйидаги камчиликларни аниқлашди.

◆ «Интер Карго Сервис» қўшма корхонаси ҳудудида автотранспортдан чиқаётган ҳавони ифлослантирувчи моддалар ўз вақтида текширувдан ўтказилмаган. Бунга йўл қўйгани учун бош механик В. Судариков 3 минг сўм жаримага тортилди.

◆ «Лок Калор синтез» ҳудудининг сувни муҳофаза қилиш зонаси атрофида қаттиқ маиший чиқиндилар тўпланиб қолганлиги кузатилди. Бу қоидабузарлик учун цех бошлиғи ўринбосари А. Мериков 500 сўм жарима тўлашга мажбур бўлди.

◆ «Прожектс Сервис Интернейшнл» шўъба корхонаси ҳудудида сув ўлчагич мосламаси ишдан чиққан. Натижада сувни ҳисоблаш дафтарига сарф этилган сув миқдори тўла рўйхатга олинмаяпти. Бу қилмиши учун омбор мудири Ш. Акромов ҳам ҳамёнидан 3 минг сўм тўлади.

◆ «Аква Шабада» қўшма корхонаси ҳудудида сувдан фойдаланиш учун махсус рухсатнома олинмаган. Назоратчилар текширув давомида яна бир қатор камчиликларни рўйхатга олишди ва корхона бошлиғи Т. Олимовга 2500 сўм жарима солишди.

◆ «Хейдинг Нью Ворлд» шўъба корхонасида текширув ўтказилганда унинг ҳудудида ишлатилмайдиган люминисцент лампалар ҳисобдан чиқарилмаганлиги қайд этилди. Бу қоидабузарлик учун корхона бош муҳандиси Н. Лим 7350 сўм миқдорида жарима тўлади.

◆ «SAB LADA» корхонасида ишлаб чиқариш жараёни давлат экология экспертизасининг хулосасисиз амалга оширилмоқда. Бундай ўзбошимчалик учун корхона директори А. Сулаймонов 3 минг сўм миқдорида жарима тўлашга мажбур бўлди.

◆ Республика «Ўзйўлтаъминот» бошқармаси ҳудудида олтита дарахт ўзбошимчалик билан кесилган. Ушбу қилмиш бошқарма директори ҳисобига 7350 сўм жарима ёзиш билан тугади.

Мақолаларни
Мақсуд ҚОБИЛОВ
тайёрлади.

АНЖУМАНЛАР

Кўрик якунланди

Тошкент шаҳрида иқтидорли болалар анжумани якунланди. Унинг қатнашчилари — Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳрида ўтказилган танлов ғолиблари ўз режалари, ютуқ ҳамда камчиликлари борасида яна бир бор ўртоқлашдилар. Ўқувчилар йиғилганларни ўзлари яшаётган шаҳар, тумандаги экологик шароитлар, табиатда рўй бераётган ҳар хил ўзгаришларни таҳлил қилган ҳолда, атроф-муҳитни ҳар томонлама авайлаб-асраш ва бу хусусда ўзлари томонидан жойларда олиб борилаётган ишлар билан таништирдилар.

Ғолиблар Халқ таълими вазирлигининг Фахрий ёрлиқлари билан тақдирланди. Шунингдек, уларга ҳомийлар — Тошкент шаҳар табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси, «Экосан» халқаро жамғармаси»нинг махсус совғаларини топширилди.

Сожида ТЎРАЕВА,
Равшаной ТЎЛАГАНОВА.

9 Май — Хотира ва Қадрлаш куни

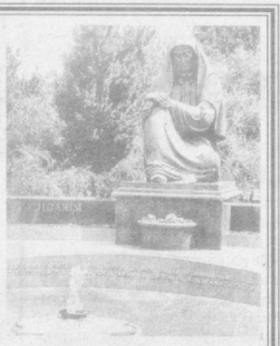

Олмалар гулга кирган чоғ уларнинг тўйлари бўлди. Аслида, келин-куёвлик дамларидан-да гўзалроқ фасл бўлмас! Шу учун ҳам асал ойи дейилур. Бир куни иккиси боғ оралаб узоқ юришди, ширин суҳбат қуришди. Шунда куёв бир шода олма гулини унинг сочларига қадаб туриб, «Мунча сулувсиз!» деди. Келинчак дув қизарди. Шу бир оғиз сўздан буткул сеҳрланди. Вужудида илгари ҳеч сезмаган жонбахш эҳтиросни туйди. Бу — муҳаббат эди!

Бир куни куёв эшикни синдиргудек бир важоҳат билан кириб келди. «Атрофда дув-дув гап, уруш бошланибди!» деди. Келинчак аввал ҳеч нарса англолмади, беҳушгина «Қачон» деб сўради.

— Шу бугун, — деди куёв. — Ҳамма эркакларни олиб кетишаётганмиш.

Келинчак бир қалқиб тушди:

— Сизни ҳамми?

— Ҳа, мен ҳам кетаман, — деди куёв. — Фақат, ҳали онамга айтманг!

Ди. Тахмондаги кўрпалар орасига яширилган хат унинг юрагини туну кун ғижимлайди. Хатда айтилишича, эри «бедарак йўқолган» эмиш!

Йиллар ўтди. Ўғил улғайди, ҳунарли, уйли-жойли, бола-чақали бўлди. Ота қайтмади. Аёл эса уни ҳамон кутарди. Кутаверди. Шу йилларда не тошлар отилмади унга. «Эринг қочиб кетгандир» дейишди. «Асирликдадир» дейишди. «Бева қолдинг-да» дея камситишди. Ўзга йўлларга бошламоқчи ҳам бўлишди. Аёл кўнмади. Маломатларни ичига ютди, кўз ёшлари ичига оқди.

Тўнғич набираси билимдон чиқди. Бувасини йўқлаб турли жойларга хат ёзиб жўнатди. «Бувижон, агар хабар келмаса, Московгача борамиз!» деди. Кунлар ўтиб, бир погонли киши эшикдан энгашибгина кириб келди. У аёлнинг юзига қарамасдан ерга боқиб аста сўзлади:

— Аниқладик. Курск остоналаридаги жангда қаҳрамонларча ҳалок бўлган экан! Ҳужжатлари топилмагани учун вақтида хабар қилолмадик!

Уруш беваси

Маҳалла ҳувиллаб қолди. Эркаклар ўз уйига кўрк, ўз аёлига бахт, ўз рўзғорига қувват экан. Улар кетишгач, уйлардан кўрк йўқолди, аёллар бахтни унутдилар, рўзғорнинг қуввати кетди. Келинчак ишлай-ишлай кунни тун қилди, ўйлай-ўйлай тунни тонг қилди. Кунлар узун, кунлардан-да тунлар узун бўлди. Ўтмишни ўйламоқ яхши эди, эртани ўйламоқ ёмон эди...

Неча ҳафталар ўтиб, куёвдан биринчи мактуб келди: «Ўзга жойларда юрибди деб ўйлама, — дея ёзарди у. — Ўзимизнинг Ватан бу. Биз уни душманга бермаймиз!» Келинчак бу хатни кундузлари нимчасининг чўнтагига солди, кечалари ёстиғи остига қўйди.

Бир тонгда у қайнонасига чой қуйиб узатаётиб, кўнгли озди. Югуриб ташқарига чиқди. Қайнона ниманидир фаҳмлади. Келини қайтиб киргач, «Ўзингизни эҳтиёт қилинг, болам» деди. Келинчак қизаринди. Қанчаям вақт ўтиб, куёвдан иккинчи мактуб келди. «Яхши хабарни эшитдим, — дея ёзарди у. — Севина-севина йиғладим. Ўзингни асра!»

Ярим тунда аёлни тўлғоқ тутди. Саҳарга яқин чақалоқ ингалади. Болалар суюнчилаб чопишди. Шодликни унутаёзган юзлар қайта ёришди. Шу куни аёл уялибгина гўдагига кўкрак тутаркан, ўзида илгари ҳеч сезмаган бир ҳисни туйди. Бу - оналик бахти эди! Оламжаҳон эди бу бахт. Уни ким биландир бўлишгиси келди. Олисларда қон кечиб юрган куёвига ич-ичдан талпинди, унга севинчли хабарни ҳозироқ айтгиси келди. Ўзича қайта-қайта шивирлади. «Сизга оталик бахти муборак!» деди.

Гўдак безавол ўсди. Она унга аллалар айтди. Уруш сўзи билан бошланарди бу алла. Тинчлик сўзи билан охирларди бу алла. Келин кундузлари уззукун ишда, бола эса қайнонаси қўлида эди. Бир куни ишдан келса, қайнона танча ёнида ўраниб ётибди. «Негадир совуққотиб кетаяпман» деди. Келин югуриб ошхонага кирди. Шоша-пиша чой дамлади. Олиб кирса, қайнона аллақачон омонатини топширибди.

Бола эсини таниди. Бир куни дастурхон устида онасига «Отам қачон келади?» деди. Аёл шу ўғилгинасидан юзларини яширди, кўзларини олиб қочди. Ахир нима десин? Ростини айтолмайди. Ёлғонга тили бормайжатлари топилмагани учун вақтида хабар қилолмадик!

Кечирим сўради. Аёлнинг ҳуши бошидан учди. Узоқ ўтириб қолди. Алламаҳалда югуриб уйга кирди, тўрда турган сандиқни очди. Тугунни ечиб, куёвлик тўнни олди. Уни ҳидлаб-ҳидлаб йиғлади, эслаб-эслаб йиғлади. Ўксиб-ўксиб йиғлади.

Аза очди.
Кўк кийди.
Оқ ўради...

Бир вақтлар унга тош отиб, уни хўрлаганлар энди ўзгардилар. «Қаҳрамоннинг аёли» деб суйдилар уни. Шунда аёл ўйларга ботди. У ким ўзи?

Эсида, ўғил туғилган пайтда доя хотин гўдакни қўлига олиб, «Жони омон бўлсин, бу уруш боласи-да!» деганди. Раҳматли қайнонаси бир кун эрталаб, «Келин, илоё кўрган тушим яхшиликка бўлсин. Ўғилгинамнинг ҳар қадамида юз хатар. Қўлимдан нимаям келарди. У урушнинг одами-да!» девди. Энди бу аёл ўзини ким деб атасин? Уруш бевасими? Уруш беваси...

Йиллар — гуноҳкор.
Йиллар — шафқатсиз.
Йиллар — алдоқчи.

Бу йилларнинг бевақт шамоли, аччиқ изғиринлари Сабр дарахтининг япроқларини битта-битталаб юлқилаб, уза борди. Узилган ҳар япроқ аёлнинг кўксига урилиб, парчаланди, сўнг унинг ўзини-да парчалади. Кўнглида очила бошлаган умид чечаклари қуёш юзини кўрмай сўлиди. Сарғайди. Борабора қуриди.

Бир кун радиода кимдир шеър ўқиди. Аёл яқинроқ бориб қулоқ тутди:

Умид сабр берди, муҳаббат — қанот,
Яримта бахт билан умр ҳам ўтди...

Шу икки сатр унинг хаёлларидан ҳеч кетмади. «Мен ҳақимда ёзилган экан» деб ўйлади. Аслида ўзига ўхшаган аёллар жуда кўплигини ўйламади у. Уруш деган офат кўплаб хонадонларга «яримта бахт»ларни ташлаб ўтганини ўйламади у. У фақат бир нарсани билди. Тинчлик нон каби муқаддас экан! У нон қадар бизга ҳар кун, ҳар лаҳзада керак экан!

Ич-ичидан бир нидо келди: «Урушнинг номи ўчсин!» Сўнг у ҳовучларини дуога очиб, урушда шаҳид бўлганлар хотираси учун узоқ-узоқ тиловат қилди.

Гулчеҳра ЖАМИЛОВА

ЖАНГЧИ ШОИР ИЛҲОМИ

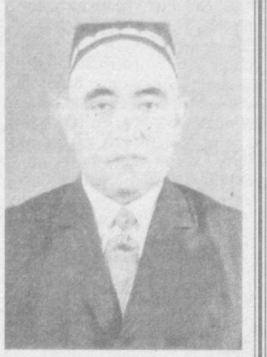

Тўра Жуман атоқли ёзувчи Абдулла Қаҳҳор, файласуф шоир Мақсуд Шайхзода ва Мамарасул Бобоевларнинг назарига тушган, қатор шеърий китобларини халқимиз севиб ўқиётган жангчи шоир, халқ ва Ватанга бўлган муҳаббатини қизғин эҳтирос билан куйлаётган, Иккинчи жаҳон уруши жанггоҳларида мардлик кўрсатган, муборак саксон ёш сари одимлаётган, ўз шеърлари билан «Оқшом» муштарийларига танилган ҳокисор ва камтарин ижодкордир. Унинг бугун эътиборингизга ҳавола этилаётган шеърлари ҳам юқорида айтиб ўтилган самимий дил сўзларимиз исботидир.

ШИРИН СЎЗ

Ширин гапирган инсон эшитади ширин сўз,
Вафо кўрсатган жонон эшитади ширин сўз.

Ёмон бўлса меҳмон ҳам ширин сўз эшитмайди,
Одобли, яхши меҳмон эшитади ширин сўз.

Фарзандига энг аъло тарбияни беролса,
Ота, оналар ҳар он эшитади ширин сўз.

Ҳар нарса одамларнинг ўзига боғлиқ, Тўра,
Ким ҳаммага меҳрибон, эшитади ширин сўз.

МЕҲРЛИ ҚАРАШЛАРИНГ

Меҳрли қарашларинг кўзларимга нур берди,
Севинчимни ошириб, юрагимга кўр берди.

Эй дилбар, борлиғимда пайдо қилдинг тетиклик,
Назокатинг, сўзларинг куч-қувват, ғурур берди.

Аввалллар нотинч бўлиб, бир текис ухлолмасдим,
Асал каби лабларинг беқиёс сурур берди.

Хизматингга тайёрман, шартларингни айтавер,
Меҳрли қарашларинг чинакам ҳузур берди.

БАХШИЛАРИ КЎП ЭЛНИНГ

Бахшилари кўп элнинг достонлари ўлмайди,
Озод, асойиш юртнинг бўстонлари сўлмайди.

Ватан, тинчлик қадрига жанг қилганлар етади,
Отишмачоқ ўйнаган ёш болалар билмайди.

Ўзи туққан боласин етимхонага бериб,
Якка яшаганларнинг келажаги кулмайди.

Йўлбарс индан чиқмаса, қийналади очликдан,
Тўра, ишламаганнинг уйи обод бўлмайди.

КЕЛТИРАДИ

Меҳнатда туғилган ишқ-вафони келтиради,
Баҳор илиқ, ёқимли сабони келтиради.

Турмушда жанжал бўлса, қайғу эгаллар уйни,
Оилада аҳиллик сафони келтиради.

Ақлни ишлатмасдан ҳавас кетидан қувиш,
Эгри йўлларга кириш жафони келтиради.

Тўра, дўст, ўртоқларнинг сени истаб келиши
Қалбингга қувонч, шодлик, шифони келтиради.

ОНАДЕК ҒАМХЎР ЙЎҚ

Оналардан ғамхўр йўқ, оналар нурдан аъло,
Улар тилла, жавоҳир, марварид, дурдан аъло.

Ёввойи ҳайвонларга, ўрмон учун тоғ яхши,
Олмазор, анорзорга топилмас қирдан аъло.

Эрлар учун хотиндан азизроқ ҳеч ким йўқдир,
Хотинлар учун эса учрамас эрдан аъло.

Қўлни қўлга беришган халқимиз тинч, бахтиёр,
Бирлик, аҳиллик, Тўра, ҳар қандай зўрдан аъло.

Тўра ЖУМАН

ТАЪЛИМ

Илмий мактабга асос солинди

Қоғоз саноати технологияси мутахассисларига бўлган талаб ортиб бораётир. Буни инобатга олиб, Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институти шу истиқболли соҳа муҳандисларини тайёрлашга киришди.

Олий ўқув юртининг толали полимер материаллар, қоғознинг кимёвий технологияси ва дизайни кафедраси бу хайрли ишга яқиндан бош қўшиб, республикамизда шу соҳа мутахассислари илмий мактабини яратиш билан боғлиқ долзарб техникавий тадбирлар дастурини тайёрлади.

Лаборатория негизи ҳам юзага келди. Нитрон толасини олиш, пахта ва нитрон толалари аралашмасидан тайёрланадиган матоларни пардозлаш технологияларини такомиллаштириш борасида ҳам ютуқлар қўлга киритилди.

Акбар АЛИЕВ

Беғубор дамлар.
Равиль Альбеков олган суратлар.

Шарқ дурдоналари

Оз-оз ўрганиб доно бўлур...

ДУНЁДА ҲУНАР КЎП...

Бир куни қиблагоҳим Маҳдум Восилийнинг ҳузурларига кирсам, бир китобни кўриб ўтирган эканлар. Қандай китоблигини сўрадим.

— Бу Мақсудхўжа ибн Мансурхўжанинг «Мажмаъ ул-Мақсуд» номли асари, — дедилар улар. — Мақсудхўжа тошкентлик улуғ олим, у ислом фиқҳи, яъни ҳуқуқшунослигига бағишланган машҳур «Мухтасар ул-Виқоя»ни ўзбек тилига таржима ҳамда шарҳ қилганлар. Асарни шарҳлашда қирқдан ортиқ фиқҳий асарлардан фойдаланган. Ҳар кимнинг қўлида шу асар бўлса эди, у араб ва форс тилларида ёзилган ислом фиқҳ масалаларига оид асарларни қидириб, ўқишга вақт сарфлаб юрмас эди.

Ислом оламида машҳур «Мухтасар»,
Фойдалар бобида тенгсиз бир асар.
Исломий фиқҳни билмоқчи бўлсанг,
Баён қилинмишдир унда сарбасар.

Отамнинг бу сўзлари ёдимда қолган эди. «Мажмаъ ул-Мақсуд»нинг қирқ босма табоқдан иборат биринчи қисмини нашрга тайёрладим ва у 1996 йилда арабча матни билан бирга эллик минг нусхада босилиб чиқди.

Кўнгилда бор эди бу улуғ мақсуд,
Дунё юзин кўрди «Мажмаъ ул-Мақсуд».
Отанг орзусига эриша олдинг,
Худога шукрлар айтгин, эй Маҳмуд!

«Мухтасар» аслида «Виқоят ур-ривоя» номли асарнинг қисқартмаси эди. «Виқоят ур-ривоя» эса Бурҳонуддин Марғинонийнинг «Ҳидоя» номли машҳур асарига ёзилган шарҳдир. Демак, «Мухтасар» китоби «Ҳидоя» асари асосида дунёга келган. Шунинг учун ҳам, «Мажмаъ ул-Мақсуд» нашри ҳақида бир мақола ёздим ва унда Марғиноний ҳамда «Ҳидоя» асари борасида ҳам билганларимни баён қилдим.

Ҳар кимда фиқҳдан бир ғоя бўлгай,
Дастур ул-амали «Ҳидоя» бўлгай.
«Ҳидоя» бўлмаса киши қўлида,
Қачон бу илмга ниҳоя бўлгай.

«Ҳидоя» асари аввало инглиз тилига, инглиз тилидан Н. И. Гродекова томонидан рус тилига таржима қилиниб, 1893 йили Тошкентда нашр қилинган. 1994 йили шу таржима юридик фанлари доктори А. Х. Саидов томонидан катта сўзбоши билан нашр қилинди. Демак, «Ҳидоя» нашрларида ва бизнинг мақоламизда Бурҳонуддин Марғиноний ҳақида нимаики маълум бўлса, ҳаммаси ўз ифодасини топган.

Кунлардан бир кун Олимлар шаҳарчасида автобусдан тушдим. Орқамдан Н. исмли бир таниш одам келиб:

— Марғиноний ҳақида қандай янги гапларни биласиз? — деб сўраб қолди.

Мен энди сўз бошлаган эдим:

— Бу гапларни бутун дунё билади! — деди қўпол қилиб.

— Демак, биз ҳеч қандай янгиликни билмас эканмиз, — дедим унга.

— Мен риштонликман, — деди у. — Марғинонийнинг қабри Риштонда, у ҳақда маълумотларни йиғиб, олимни кўтариб чиқмоқчимиз.

— «Мажмаъ ул-Мақсуд»ни олдингизми? — деб сўрадим.

— Йўқ, — деди у.

— Ундай бўлса сизга янгилик шу, китобнинг чиққанига уч йил бўляпти, у ҳам «Ҳидоя»нинг шарҳи ҳисобланади, уч йилдан буён ҳамма ерда сотиляпти, китоб магазинларига юрмас экансиз-да! — дедим унга.

У ғулдираб, у-бу деган бўлди.

Орадан уч-тўрт ой ўтгач, бир маросимга кириб қолдим. Одамлар китоблардан гапириб беришни сўрашди. Мен «Мажмаъ ул-Мақсуд» ва «Ҳидоя»дан сўз очдим. Шу ўтиришда Н. исмли ўша танишим ҳам бор эди. Сўзни илиб кетди ва Марғиноний ҳақида ўзича у-бу гапларни гапирган бўлди. Сўнг менга қараб:

— Сиз шарқшунослар ўтмиш алломалари ҳақида шундай ўтиришларда гапириб туришингиз керак, — деди.

Ўтирганлар:

— Олимлар шаҳарчасидаги барча ўтиришларда бу киши бизларга маъруза қилиб берадилар, радио ва телевидениеда чиқадилар, ҳатто Жомеъ масжидимизга таклиф қилиб турамиз, китоблар ва олимлар ҳақида сўзлаб берадилар, маҳалладош бўлатуриб, хабарингиз йўқ экан-да, — дейишди.

Сўзнинг ҳам ўз ўрни, ери бўлади,
Пуч сўздан хижолат тери бўлади.
Тилим бордир дея валдирайверма,
Ўрмон тинч бўлса ҳам, шери бўлади.

...Эртароқ ётиб, эртароқ турадиган одатим бор эди. Бир куни ўринга ётиб, энди уйқуга кетган эканман, эшик қўнғироғининг устма-уст жиринглашидан чўчиб уйғондим ва сапчиб ўрнимдан турдим-да, эшикни очдим. Ўша Н. исмли таниш турар эди. У шоша-пиша:

— Бу ёққа юринг! — деди ва қўли билан кўчани кўрсатди.

Унинг шошгани менга таъсир қилиб, уйқу либосида хонадондан чиқдим ва кўчага йўналдим. Йўлак олдига қўйилган курсига ўтирдик. Танишнинг қўлида қоғоз ва қалам бор эди. Ғира-шира ёруғда қоғозни тиззасига қўйиб, ёзишга шайланди.

— Қани, Бурҳонуддин Марғиноний ҳақида қандай янги гап билсангиз айтинг-чи, фақат эскисини эмас! — деди у.

— «Ҳидоя»нинг русчаси борми? — дедим мен.

— Бор, — деди у, — бироқ у ерда эски гаплар.

— «Мажмаъ ул-Мақсуд»ни сотиб олдингизми? — сўрадим.

— Йўқ, вақтим бўлмади! — деди у.

— Тўрт ой ичида ҳам вақтингиз бўлмадими? — дедим унга.

— Гапнинг қисқаси, — деди у гапимни бўлиб. — Эртага Риштонда Марғинонийга аталган илмий анжуман бўляпти. Унга фалон-фалон олимлар, шоирлар ва шу жумладан, мен ҳам таклиф қилинганман. Анжуманда бирор янги гап айтишим керак.

У санаган олим ва шоирлар ичида бирорта шарқшунос ёки араб ва форс тилларини биладиган, Марғиноний ижодини ўрганиб юрган кишилар йўқ эди.

— Мен «Ҳидоя»даги сўз боши ва ўзим ёзган мақоладаги маълумотлардан ортиқча нарса билмайман, бу менинг вазифамга ҳам кирмайди, менинг шуғулланадиган мавзуим бутунлай бошқа, — дедим унга.

— Бир киши менга айтган эдики, — жаҳл билан сўз бошлади у, — билиб турган нарсаларини, билмайман деса ва билганини бошқаларга айтмаса, ҳадис бўйича улуғ гуноҳкор бўлар экан!

— Кечирасиз, касбингиз нима? — дедим мен ҳам асабийлашиб.

— Озиқ-овқат саноати бўйича фан доктториман, кўпгина янгиликларнинг ижодкориман, — деди у фахрланиб.

— Жуда яхши, — дедим унга, — келинг, ҳар ким ўз ишини қилсин, ахир бежиз айтмаган-ку, чумчуқ сўйса ҳам қассоб сўйсин, деб. Сиз бу ишларни шу соҳа мутахассисларига қўйиб беринг, анжуманга боринг-да, тинчгина эшитиб, қайтиб келаверинг!

У ҳеч нарса демади, шартта ўрнидан турди-да хайрни ҳам насия қилиб, жўнаб қолди.

Дунёда ҳунар кўп, ўз сози бўлгай,
Ва унга муносиб ҳамрози бўлгай.
Қўлингдан келмаган ишга қўл урма,
Ҳар ишнинг синалган устози бўлгай.

Эртасига институтга келиб, бўлган воқеани шарқшунос олимларга айтиб бердим.

— Ий-э, илмда ҳам қароқчилар пайдо бўлибди-да, — дедилар кулиб академик Музаффар Хайруллаев.

Янгилик бир овдир, уни овламоқ,
Эгов билан жонни хўп эговламоқ.
Илм майдонида, билсанг, янгилик,
Айни нина билан кудуқ кавламоқ.

Маҳмуд ҲАСАНИЙ

...Гоҳ қўлимга — кўркам азонда
Ёпишган гул сиз эмасми, ота...

Хуршид ДАВРОН

Армон

Ота-она ўлмоқлиги мерос экан. Вақт ҳамма нарсага даъво деганларидек, борабора уларни йўқотганингга ҳам кўникиб қолар экансан... Ҳа... онаси ўлибам ўлмаган жонмиз, отаси ўлибам ўлмаган жонмиз...

Ота-онамизнинг туғилган ёки ҳаётдан ўтган кунлари деймизми, ҳайит-арафаларда қабристонга бориб, улар бошида тиловат-қуръон ўқиб, қабр атрофларини тозалаб, гулларга сув қуйиб, бироз таскин топгандек бўламиз. Ана шундай кунларнинг бирида бизнинг хилхона яқинидаги янги қабр олдида бир аёлни учратадиган бўлиб қолдим. Баъзида у мендан супурги сўрайди. Баъзида мен ундан челагини олиб тураман. Ишимизни тугатиб, дарвоза олдига чиқамиз. Ёғоч ўриндиққа ўтириб бироз гаплашган, ўзаро ҳасратлашган бўламиз. Шундай суҳбатлардан бирида бу аёл менга юрагини ёзди.

— Мен ўзимни ота-онам олдида юзи ёруғ фарзандлардан бириман, деб ҳисоблайман... Лекин...лекин... бир армоним бор...

— Қайси фарзанднинг армони йўқ, синглим?! Ҳаммамиз ҳам ота-оналаримиз олдида абадул абад қарздормиз, — дедим уни юпатган бўлиб.

— Бу тўғрикуя...Лекин менинг армоним бошқача... Бу шундай бир армонки, баъзида тош бўлиб ёстиғимга ботади, чаён бўлиб вужудимни чақади... На у мени тарк этади, на мен уни... Шу боис ҳам кўнглимни сизга ёзгим келди.

— У қандай армон экан?

Суҳбатдошим кўзига яна жиқ-жиқ ёш олди ва сўзида давом этди. Келинг, уни биргаликда эшитайлик.

...Онам вафотидан сўнг отам ёлғиз қолди. Биз икки қиз эдик. Икковимизнинг ҳам ўз оиламиз, болаларимиз, ҳовли-жойларимиз бор эди. Ҳар икковимиз ҳам отаизоримизни жон деб бағримизга олишга тайёр эдик. Куёвлари ҳам нақ ўғилдек қарашарди, отамга. Шунинг учун ҳам онамиздан сўнг отамлар ҳафталаб, ойлаб гоҳ меникида, гоҳ синглимникида яшаб юрдилар... Ҳамма гап шундаки, яшаб юрдилар... Шунчалик нолаи зоримизга қарамай, бировимизникида ҳам муқим туролмасдилар. Йўқса, ҳар икковимизникида ҳам отамиз учун алоҳида хона ажратганмиз. Баъзида суюниб кетардик. Нақ кўчиб келгандек қишки, ёзги уст-бошларини жомадонга солиб олиб келардилар. Суюнчимиз ичимизга тушмай, отамиз яна ўз уйларига отланиб қолардилар. Эртасигаёқ, биз опа-сингил кетларидан етиб борардик. Дарвозадан киришинг билан сени уй ютиб юборай дерди. Онамсиз ҳовли-жойларимиз ҳувиллаб қолгандек эди. Пешайвонда газета кўриб ёнбошлаб ётган отамни кўришимиз билан димоғимизни ачитиб келаётган кўз ёшларимизни ютиб, чиройимизни очишга мажбур бўлардик. Уёқ-буёққа қараган, қозон ковлаган бўлардикда, яна отамизни уйимизга олиб кетишга кўндира бошлардик...

ТУРМУШ ЧОРРАҲАЛАРИДА

Деразамнинг остида сайраган қуш сизмисиз...

— Невараларингиздан бирортасини сизга ҳамроҳ қилиб қўяйлик десак, улар ҳали жуда ёш, — деди жиғибийрони чиқиб синглим. — Сизнинг иссиқ-совуғингиздан, ётиш-туришингиздан хабар оладиган даражада эмаслар улар...

Хуллас, гапни биримиз олиб, биримиз қўямиз... Отам эса миқ этмай ўтиравердилар. Ниҳоят: — Мени бўри ермиди?! Ўз уйим — ўлан тўшагим... Бир-икки кун қўйларинг ўз ҳолимга... Ўз уйимда бир оёғимни узатиб ётайин... Эртага яна худо пошшо, — дердилар, салмоқланиб. Биз эртасига ишонардик, эртадан яна умидвор, уй-уйимизда бизларни сарғайиб кутаётган болаларимиз, рўзғоримиз томон ошиқардик.

Отам синглимникига келган кунлари менга, меникига келган кунлари синглимникига телефон қилиб, бизларни тинчитиб қўярдилар.

Кунлар, ойлар шу кўйи ўтаверди. Отам на меникида ва на синглимникида қўним топдилар. Бизнинг ҳам шунга кўникишдан бошқа иложимиз қолмади.

Бир куни отамдан хабар олиб кетаётсам, йўлда қўшнимизни учратиб қолдим.

— Вой айланиб кетайина, нақ юриш-туришингиз онангизнинг ўзия, — деди у бағрига босиб кўришаркан. Аввалига уёқ-буёқдан гаплашган бўлдик. Гап айланиб отамга тўхталганда у сирли бир нарса айтаётгандек у ёқ-буёққа аланглаб шивирлай бошлади:

— Тунов куни ҳаммомда ўғлим отангизни кўриб қолибди, шўринг қурғур ички кийимларини ювиб юрган эмишлар... Вой, бу ҳақда биров эшита кўрмасин, нақ гап-сўзга қоласизлар-а... Индаллосини айтадиган бўлсам отангизни уйлантириб қўйинглар. Онангизнинг йил ошиси ўтганига ҳам бир йилдан ошди, ўргилай...

Ўзимни тутолмадим, ўкраб юбордим...

— Сизни тушунаман, ойноний тушунаман... Оҳ, қандоқ онангиз бор эдия, — гапида давом этди қўшнимиз... — Ҳеч ким энди сизларга ўз онангиздек бўлармиди?! Йўқ, албатта! Лекин отани асрамоқ керак! Асрашнинг эса бир йўли шу... Бу фарзандлик бурчингиз... Бир олдиларидан ўтиб қўйинглар, ўргилай, ўтиб қўйинглар...

Ўша меҳрибон, юмшоқ, онаизоримизнинг қадрдони қўшни хотин шу топда кўзимга шунақа ёмон кўриниб кетдики...

— Гапларимдан хафа бўлманг ўргилай, бу ҳақда айтиш биз катталарнинг вазифаси, яна ўзларингиз биласизлар, — деди мен билан хайр-хўшлаётиб.

Ота маҳалламдан чиқиб кетаётибману йўл-йўлакай ҳўнг-ҳўнг йиғлайман. Қани энди ўзимни босолсам... Онам юрган ҳовли-жойларда бошқа бир аёлнинг бўйини кўришни, онам бекалик қилган хонадонга бошқа бир кимсанинг эгалик қилишини тасаввур қила олмасдим. Бу ҳақда ўйласам вужудимни алам ўртар, рашк ўтида ёнардим. Шу алпозда уйим қолиб, синглимникига етиб бордим. Мен кимгадир юрагимни тез бўшатишим керак эди. Бунда бирдан бир нажоткорим синглим эди. Синглим мени эшитар экан, мен каби ловуллаб кетмади... Мен юз-кўзимни артиб, ўзимга бироз келгач, у оғир-босиқлик билан гап бошлади:

— Куни кеча қайнонам билан қайнотам мени ўртага олишиб, роса панд-насиҳат қилишди, опа, — деди у уҳ тортиб.

— Нима дейишди?! —дедим оғзидан гапини юлиб олиб. Улар ҳам отангизни уйлантириб қўйинглар, дейишдими, а шундай дейишдими?! —дедим жон ҳолатда.

— Шунақа дейишди, опа, шунақа... Савоб бўлармиш. Бу биз фарзандларнинг бурчимиз эмиш, — деди хомуш. —Бир вақтлар қайнонамнинг бошига ҳам бизнинг кун тушган экан. Улар беш қиз бўлишган экан, гапида давом этди синглим. Беш қиздан тўртовлари дадаларининг уйланишига ғашлик қилишибди. Қайнонам сингилларининг гапсўзлари, йиғи-сиғиларига қулоқ солмай, паранжи ёпиниб олиб, оталарига тан маҳрам қидириб, совчиликка юрган эканлар. Ўша топган оналари билан оталари ўн йил умр кечирибдилар. Аввалига эгачилари оталариникига қадам босмай қўйишибди. Кейин келиб-кетиб юриб, иккинчи оналарига ўрганиб қолишибди. Бир-бирларини ўтказгани жой тополмай қолишибди. Шу орада оталари ётиб қолибди. Оналари эса уларни оқ ювиб, оқ тарабди. Чол оламдан ўтибди. Оталарини сийлаган кампир ҳолидан қизлар тинмай хабар олиб туришибди. Ётиб қолганларида шу қизлар кунига ярабди...

— Билиб турибман, отамнинг уйланишларига сен ҳам мойил бўлиб қолганга ўхшайсан, — дедим синглимдан ўпкаланиб.

— Наилож?! — деди синглим уҳ тортиб. — Назаримда отамизни ўйламаётганга ўхшаймиз опа, ўйламаётганга! Кўриб турибсизку, биз билан турадиган бўлсалар аллақачон бировимизни танлар эдилар. Отамизнинг дардлари бор. Дардлари ичларида... Ўзларининг эмас, бизнинг кўнглимизга қараяптилар... Жуда қийналиб кетдилар. Бизга ҳам осон бўлаётгани йўқ. Ҳаловатимиз қолмади. Эртаю кеч хаёлимиз отамизда, ахир!..

(Давоми 4-бетда)

МУЛОҲАЗА

Одоби ҳам гўзал бўлсин

Яхши ниятлар билан яратган боғу гулзорингизга доимо эътибор бериб турсангиз чаман очилган гуллардан баҳри-дилингиз очилиб, боғингизнинг ширин меваларидан баҳраманд бўласиз.

Фарзанд тарбиясида ҳам шундай. Фарзанд бир нав-ниҳолки, қаёққа эгсангиз эгилади, ёшликда берилган яхши тарбия ота-онанинг юзини ёруғ қилиб, қариган чоғида белига мадор бўлади. Халқимизда «Қуш уясида кўрганини қилади», деган нақл бор. Дарҳақиқат оилада вояга етаётган фарзандларнинг одоби, тарбияси кўпроқ ота-онанинг баҳамжиҳатликда, меҳр-муҳаббат ва садоқат, ширинсуханлик билан уларни ҳаётга тайёрлашларига боғлиқ. Ўзим шоҳиди бўлган воқеалар эса кишини андак ўйлантиради.

Қиз бола оилага ширин ҳаёт олиб келади дейишади. Уларни «асал қизим», «ширин қизим» деб эркалаймиз. Бири-биридан чиройли кийинган, лобару дилбар қизларни кўрганимизда беихтиёр ҳавас билан боқамиз. Лекин ўша лобар қизларимизнинг одобичи?

Кечки пайт ишдан келаётиб автобусга чиқдим. Эшикнинг олд ўриндиқларида 15-16 ёшлар бўлса керак, замонавий, бежирим либосларда, соч турмаклари ўзларига жуда ярашган уч гўзал қиз бамайлихотир суҳбатлашиб кетишарди. Хоҳлаймизми, йўқми уларнинг гап-сўзлари эшитилиб турарди.

Қизлар бири олиб, бири қўйиб, бир дугоналарига муҳаббат изҳор қилган йигитни қандай лақиллатганлари, у йигитнинг бечораҳол яшаши-ю «кўрпасига қараб оёқ узатиши» лозимлиги ҳақида айтиб, ҳаҳолашиб кулишарди.

Мен секингина «Қизлар секинроқ, ахир жамоат транспортидасизларку», — дедим. Қизлардан бири менга шундай ўқрайиб қарадики, шу топда бу қиз энди кўзимга жуда хунук кўриниб кетди. Қизлар ўзимнинг қизимга хўжайин бўлишим кераклигини, яхши ҳам ўзининг онаси менга ўхшаган «майда гап» бўлиб насиҳат қилмаслигини айтиб писанд қилмай суҳбатларини давом эттиришди. Уларга насиҳат қилиш бефойда эканини англаб, афсус билан автобусдан тушиб қолдим.

Ахир ўзбек қизлари қадим-қадимдан одоби, шарму ҳаёси, ибою нафосати билан ажралиб турганку!

Яна бир куни Бирлик томонга йўлим тушди. Автобусда туш пайти бўлгани учун одам сийрак, хайрият дедиму ўриндиққа жойлашиб олдим. Ёнимда оқ дока рўмоллари ўзига жуда ярашган нуроний бир онахон ўтирардилар. Суҳбатлашиб кетдик. Автобус озгина юрар-юрмас бир қиз автобус ҳайдовчисининг ёнидаги стулга жойлашиб олди. Уларнинг суҳбатлари қизиган-дан қизиди. Қизиқ, улар учун автобусда ҳеч ким йўқдек, бемалол; қаттиқ овозда, хоҳлаган гапларини гаплашишарди. Менинг ёнимдаги онахон, «Қизим, ҳайдовчини чалғитманг, бир кор-ҳол бўлмасин» деб қизга танбеҳ бердилар. Ишонасизми, ҳалиги қиз кимга гапиряпсан ҳам демади, қайрилиб ҳам қарамади. Онахон менга қараб «Менинг ўғлим ҳам ҳайдовчи, жуда хавотир оламан, транспорт жуда кўп, чалғитмасин девдимда», дедилар мулзам бўлиб.

Қизларжон! Замонамиз кундан кун гўзаллашиб бормоқда. Бири-биридан чиройли, бежирим кийимлар кийиб, бир гўзаллигингизга ўн гўзаллик қўшиб ял-ял ёниб юрибсиз. Шу чиройга чиройли одоб жуда ярашади деб ўйлайман. Сиз ўзбек қизисиз. Шарқда одобию латофати, оқилалигию дилбарлиги билан ажралиб турадиган момолар фарзандисиз. Ахир Тўмарисдан бошлаб Бибихоним, Увайсию Нодира, Зебуннисою Анбар отин, иффату одоби билан ҳаммани мафтун этган Абдулла Қодирийнинг Кумушбибисини бир эсланг.

Оқила, одобли қизларимиз жуда кўп, ниятимиз эртага гулдек оиланинг севимли бекасига, ширindan-шакар фарзандларга она бўладиган барно, ширин қизларимизнинг одоблари ҳам ўзларидек гўзал бўлсин!

Шоира МУҲАМЕДОВА

БЕКА

Маслаҳатлар

◆ Картошка қишда сақланганда унда крахмал қисман қандга айланиб кетади, бу ҳол унда ўсимта пайдо бўла бошлаши билан таърифланади. Шу сабабли қишда картошканинг таъми бир оз ширин бўлади. Ўсимта пайдо қилаётган картошкани хона ҳароратида икки-уч кун сақлаб ишлатилса унда яна асл нормал таъми пайдо бўлади.

◆ Картошкада тирозин деган модда бўлиб, бу модда фермент таъсирида ҳавонинг оксигени билан реакцияга киради ва арчиб қўйилган картошка тез қорайиб кетади. Бунинг олдини олиш учун арчиб тайёрланган картошкани сув билан чайиб юбориш керак. Тозаланган картошка сувда кўп ушланса таркибидаги крахмал моддалар ва витаминларнинг кўпи сувга ўтиб кетиши мумкин.

◆ Бош пиёз ва луқпар пиёзни кўп еб бўлмайди. Зарда бўлиш кўпинча шундан бўлади.

◆ Агарда пиёз жуда аччиқ бўлса, уни совуқ сувга бир оз солиб қўйинг. Пиёзнинг аччиқлиги сувга чиқиб кетади.

Дилдора СОДИҚОВА

Спортга шайдо қизлар. *Равиль Альбеков олган сурат.*

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

ҲУРМАТЛИ ҲАМШАҲАРЛАР!

Телефон алоқаси хизматларига ҳақ тўлаш учун ҳисоб-китоб гуруҳлари ва кассаларининг манзилларини сизнинг эътиборингизга ҳавола қилмоқдамиз.

Зеро, кўрсатилган хизматлар учун ўз вақтида тўланган ҳақ Сизнинг осойишталигингиз ва фаровонлигингиз гаровидир!

Марказий шохобча

34—35-АТСлар, Асомов кўчаси, 2, тел: 137-63-13, 34-71-54

132/133—136-АТСлар, Охунбобоев кўчаси, 3, тел: 136-18-20

21/24-АТСлар, Юнусобод-4 даҳаси, Каймаков кўчаси, тел: 21-15-48

22/23-АТСлар, Юнусобод-15 даҳаси, тел: 22-86-06

125-АТС, Чимкент йўли, Д 4-«а», тел: 125-32-00

Мирзо Улуғбек шохобчаси

162-АТС, Ҳожибоев кўчаси, 45, тел: 162-04-72

65-АТС, Қорасув-3 даҳаси, Абдалин кўчаси, тел: 65-04-00

161/64-АТС, ТТЗ-1 даҳаси, тел: 64-26-12

67/68-АТС, Э. Мараимов кўчаси, 2, тел: 68-31-56

Миробод шохобчаси

54/55-АТС, Нукус кўчаси, 87, тел: 55-35-31, 54-06-12, 55-06-77

50-АТС, Қушбеги даҳаси, тел: 50-02-70

51-АТС, Сергели-8 даҳаси, тел: 51-88-51

57/58-АТС, Спутник-4 даҳаси, тел: 58-03-90

Чилонзор шохобчаси

77-АТС, Чилонзор даҳаси, 3-мавзе, 46-уй, тел: 77-34-11

116-АТС, Чилонзор даҳаси, 19-мавзе, тел: 116-31-91

72-АТС, Чилонзор даҳаси, 24-мавзе, Сегизбоев кўчаси, тел: 72-91-19

74/75-АТС, Чилонзор даҳаси, 13-мавзе, Фарҳод кўчаси, тел: 74-91-36

Собир Раҳимов шохобчаси

29-АТС, Ўрозбоев кўчаси, 21, тел: 29-88-42, 29-88-45

45-АТС, Хўжаев кўчаси, тел: 45-84-21

47-АТС, Ибрат кўчаси, тел: 47-16-08

42/49-АТС, Гулобод даҳаси, тел: 42-22-12

40-АТС, Себзор, тел: 144-80-48

Янгиобод шохобчаси

97-АТС, Кадишев кўчаси, 17, тел: 94-04-00, 94-25-50

90/92-АТС, Алимбеков кўчаси, тел: 92-34-93

191/93-АТС, Манжара кўчаси, 6, тел: 191-78-35

195-АТС, Водник даҳаси, тел: 195-26-11

Ушбу манзиллар бўйича Сиз телефон учун абонентлик тўлови, шунингдек, шаҳарлараро ва халқаро сўзлашувлар учун ҳисоб-китобларни амалга оширишингиз мумкин.

● Мавжуд қарзларингизни юқорида кўрсатилган кассалар орқали тўлов тўлаб узганингиздан кейин Сизнинг телефонингиз ҳақ тўланганидан сўнг бир соат мобайнида уланади.

● Шаҳарлараро ва халқаро сўзлашувлар учун тўловни Сиз кейинги куннинг ўзидаёқ ва юқорида кўрсатилган кассалар орасидан истаганингизга тўлашингиз мумкин.

● Иш тартиби:

34/35, 162, 54/55, 77, 29, 97-АТСларда жойлашган кассаларда ҳафтанинг иш кунлари соат 8.00 дан 19.00 гача.

Шанба кунлари соат 8.00 дан 17.00 гача.

Юқоридаги бошқа барча кассаларда:

соат 8.00 дан 16.00 гача.

Дам олиш куни — якшанба.

Барча кассалар танаффуссиз ишлайди.

Эътироз ва таклифларни қуйидаги телефонлар орқали билдиришингиз мумкин:

— Ишонч телефони — 133-63-06.

— Шохобчалардаги телефонлар:

133-04-25, 162-04-25, 55-04-25, 77-04-25, 29-04-25, 97-04-25.

Электрон почтаси ва «Тошкент шаҳар телефон тармоғи» очиқ турдаги акционерлик жамиятининг сайтига кириш:

E-mail: inform@tshtt.uz http://www.ttt.uz

«TOSHKENT SHAHAR TELEFON TARMOG'I» ОЧИҚ ТУРДАГИ АКЦИОНЕРЛИК ЖАМИЯТИ

Тошкент Молия институти қуйидаги бўш (вакант) **«Қимматли қоғозлар ва биржа иши»** катта ўқитувчи (1), **«Ўзбекистонда демократик жамият қуриш назарияси ва амалиёти»** доцент (1), **«Ўзбек ва рус тиллари»** катта ўқитувчи (1), ассистент (1), **«Чет тиллари»** ассистент (3), **«Маънавият асослари»** катта ўқитувчи (1), **«Банк иши»** катта ўқитувчи (6), ассистент (2), **«Солиқ ва суғурта»** ассистент (1), **«Макроиқтисодиёт»** доцент (1), **«Молиявий таҳлил»** ассистент (1), **«Математика»** доцент (1), **«Информацион технологиялар ва моделлаштириш»** доцент (1), ассистент (1) лавозимларига танлов эълон қилади.

Танловда фан номзодлари ва докторлари, профессорлар, доцентлар ва тажрибали ўқитувчилар иштирок этишлари мумкин. Танлов муддати — эълон чиққан кундан бошлаб бир ой.

Танловда қатнашишни хоҳловчилар Тошкент шаҳар, Х. Асомов кўчаси, 7-уй, ТМИ ходимлар бўлимига мурожаат қилишлари мумкин.

Тел: 34-66-58

Ректорат

БУ АЖИБ ДУНЁ

45 кунда гапирган 3 ёшли талаба

Боланинг тили қачон чиқади? Бу саволга ҳар хил жавоб бериш мумкин. Чунки болалар ўз қобилиятларига қараб гапиришни, юришни, ёзиш ва ўқишни ўрганадилар. Лекин ҳаётда шундай ноёб ва илоҳий қобилиятли болалар ҳам бор эканки, уларнинг заковати одамни лол қолдиради. Америкалик Эндрегон Иставул де Меллон 45 кунлик чақалоқлигидаёқ бийрон-бийрон гапирганида ота-онаси-ю ҳакимлар шошиб қолишди. Лекин бу ҳали ҳолва экан. Бола 2 ёшга етиб-етмай ўқишни ўрганиб олди. Орадан бир йил ўтгач, яъни 3 ёшида Калифорния университетига қабул қилинди. Олий ўқув юртини 11 ёшида тугатиб, 13 ёшида амакилари қаторида коинот сирларини ўрганишга киришди. У ҳозир илмий-тадқиқот институтида хизмат қилмоқда.

Олимлар боладаги бу ноёб қобилият сирини ҳозирча илмий жиҳатдан асослаб беришга ожизлик қилишяпти. Ота-она ва қўни-қўшнилар бу мўъжизадан ҳайратга тушиб, Оллоҳнинг иродаси, дея таъкидламоқдалар.

Юраги урмайдиган одам

Шунақа одам ҳам бўларканми, дейишингиз табиий. Ахир юраги урмаса яшай олмайди-ку!

Орланда исмли қария 87 ёшга қадам қўйди. Ҳали юраги бақувват. Унинг юраги урмайди. Неча марта текширувлардан ўтган бўлишига қарамай фақат ниҳоятда сезгир асбоблар ёрдамидагина қариянинг юраги ишлаётганлигини мутахассислар билишган. Томирларда қон айланиши яхши. Юрак фаолияти ҳам кутилганидан аъло. Фақат юрак урганини билиб бўлмайди. Бу шароитда инсон яшамаслиги керак. Уни гўдаклигидан ана ўлади, мана ўлади, деб 87 йил кутишди. Орланда эса тирик. Ҳозир ҳам югуришда унча-мунча ёшларни ортда қолдириб кетади. Шу юраги билан учта хотинни қаритди. Шу юраги билан ўн икки фарзандли бўлди. Ҳозирги хотини 38 ёшда фарзанд кутяпти. Эрини ҳақиқий, қирқ ёшлардаги қирчиллама эркак деб билади.

Профессор «Айиқ»

Амазонка бўйлаб кезиб юрган сайёҳлар айиқ болалари билан ўйнаб юрган тўрт мучаси соғ болани кўриб қолишади. Уни тутишга қанчалик ҳаракат қилишмасин биринчи куни айиқ уларни яқинлаштирмайди. Аммо эртасига улар болани ўғирлаб кетишади. Айиқнинг кўкрагини эмиб катта бўлган бола ҳеч инсонлар билан келиша олмайди. Уни 5 йил уй қамоғида сақлашади. Ниҳоят у ўқиш ва ёзишни ўрганади. Унинг мияси шунчалик зўр ишлардики 16 ёшида университетни битириб тиббиётда илмий иш қилади ва 22 ёшида профессор даражасига етади. Аммо қариган чоғида ҳам айиқ болалари орасидаги ҳаётни қўмсаётганини айтган.

Муз кўрпали одам

Одамзод иссиққа ҳам, совуққа ҳам чидамайди. Лекин дунёда шундай одам борки, у фақат совуқни ихтиёр этади. Ҳар қандай шароитда ҳам муздан кўрпа қилиб ётади.

Комоба ёшлигидан иссиқ нарса емай, ичмай катта бўлди. У алоҳида уйда кўрпасини ичига муз солиб ётадиган бўлди. Бориб-бориб целлофанга музни тўлдириб ичига тушиб ётишни одат қилди, мана қарийб эллик йилдан буён музга ўралиб ётади. Ейдиган овқатларига ҳам муз қўшиб кейин ейди. «Иссиқ овқатни есам, иссиқ жойда ётсам эриб кетаман, мендан фақат буғ ва булут қолиши мумкин», дейди Комоба.

Уйқучиларнинг шоҳи

Акула исмли кимса дунёдаги энг уйқучи одам саналади. У қирқ етти ёшга кирган бўлса ҳали бирор марта уйидан юз метр ташқарини кўрмаган. Кунига фақат бир соатгина бедор бўлади. Ўшанда ҳам овқатланиб, ёзилиб, ювиниш учун. Қолган пайтларни уйқу билан ўтказади.

Мирзамир МИРЗАШАРИПОВ

ХАНДАЛАР

СИР САҚЛАШ

Ўзаро суҳбатлашиб кетаётган икки қадрдон дўстнинг бири иккинчисидан сўради:

— Собиқ синфдош дўстимиз Ўткирнинг сир сақлашига ишониш мумкинми?

— Нега сўраяпсан?

— Кеча бир базмда анави «зорманда»дан кўпроқ отиб қўйган эканман, гап орасида Чилонзордаги кўп қаватли биноларнинг бирида истиқомат қиладиган иккинчи хотиним борлигини валдираб юборибман. Кечадан бери кўнглим ғаш, бу гап хотинимнинг қулоғига етиб қолса, бошим ғалвадан чиқмай қолади.

— Ўткирга ўзингга ишонгандек ишонишинг мумкин!

— Гапингнинг тўғрилигини нима билан исбот қиласан?

— У икки йилдан бери ойликдан ташқари мукофот пули олади, буни хотинига ҳалигача айтгани йўқ.

ПИЧОҒИМ ЙЎҚ...

Эрта тонгда ҳиқиллаб йиғлаётган боласини етаклаб, ишга кеч қолмаслик учун шошилиб кетаётган аёлнинг қаршисидан қовоғи солиқ бир киши кела бошлади. Улар бирбирига рўбарў келгач, боласини овутишдан ожиз онаноилож унга мурожаат қилди:

— Амакижониси, боғчага боришни истамай йиғлаётган мана бу болани бир уришиб қўйинг.

Йўловчи тўхтаб қошларини чимирди ва болакайни болахонадор қилиб сўкди. Бундай муомалани кутмаган аёлнинг лаблари титраб, ранги ўчиб деди:

— Э, киши бўлмай башарангиз қурсин сизни, уришиб қўйинг деса, шундай бемазаланиб сўкасизми?

— Бўлмаса, нима дейишим керак эди?

— Қулоғингни кесиб оламан, бурнингни кесиб оламан, деб пўписа қилсангиз бўлар эди-ку!

— Ёнимда пичоғим йўқ бўлса, унинг қулоқ-бурнини катта холангнинг ойболтаси билан кесиб оламанми?

Убайдулла АБДУЛЛАЕВ

Деразамнинг остида сайраган қуш сизмисиз...

(Давоми. Боши 3-бетда)

— Балки отамиз уйланмоқчидирлар!..

— Балки, — деди синглим ҳам ўйланиб.

Тарвузим қўлтиғимдан тушиб, уйга қайтиб келсам ичкарида меҳмон бор дейишди. Эрим мени четга олиб меҳмоннинг фақат сизда гапи бор эмиш, дедилар. Нотаниш меҳмон аёл ўзини танитган бўлди.

— Болаларим отангизнинг қўлида ўқишади, — деди у. Шу туфайли отангиз билан гаплашиб турамиз. Болаларимнинг отаси оламдан ўтгандан сўнг менга анча қийин бўлди. Ўғил болаларни қўлга олишнинг ўзи бўлмас экан. Шунда отангиз менга кўп ёрдам қилдилар, — гапида давом этди у. — Орадан ҳийла вақт ўтиб мактабга бордим. Отангизни кўриб таниёлмай қолдим... Билсам, онангизни бериб қўйибсизлар... Шу-шу мен болаларимнинг отаси ҳақида гапирсам, дадангиз онангизни эслаб, ҳасратлашадиган бўлиб қолдик... Отангизга раҳмим келади. У киши жудоликка чидай олмаяптилар... Эркак кишига оғир бўлар экан. Ёлғизликдан изтиробдалар. Тушуниб турибман, у кишига онангизнинг ўрнини ҳеч ким босолмайди. Лекин...

Масалага тушундим. Аёл кўзимга отамизни бағримиздан юлиб олаётган балоқазога ўхшаб кетганди ўшанда.

— Отамиз ёлғиз эмаслар... Отамга сиздақа ҳамроҳ керак эмас, — дедим жаҳл билан. — Онам қадами теккан ҳовли-жойларимизга бошқа аёлнинг оёғи тегмайди, — дедим баттар тутоқиб.

— Менга уй-жой керак эмас, худога шукур, ўз бошпанам бор. Ўшаёқда яшасак ҳам бўлаверади.

— Сизга жавоб, — дедим шаҳд билан ўрнимдан турар эканман. — Ўзларингиз ҳал этаверинглар. Отасини уйлантириб қўядиганлардан эмасман, — дедим қизишиб.

Аёл охиста туриб, эшик томон юрди. Остонада туриб, менга тикилиб-тикилиб қаради ва хомуш тортиб чиқиб кетди...

У кетдию бошим қотиб қолди. Нега бизникига келди, адресимизни кимдан олди экан, нега энди мен билан гаплашди, деган ўй-фикрлар хаёлимдан кетмасди. Биламан, уни отам юборган... Унда отамнинг кўнгли бор чоғи...

Бир куни гапдан гап чиқиб, отам синглим икковимизга қараб шундай дедилар: — Шуни билиб қўйларинг, ҳар қандай ҳолатда ҳам бу ҳовли-жойлар икковингникики, бунга бошқа ҳеч ким даъво қилолмайди. Менга ишонинглар, хўбми, — деб қолдилар. Бу гапни эшитиб, ўтиргани жой тополмай қолдим: — Отамиз шу ҳовли-жой деб қизларим мени уйлантиришмаяпти, деб ўйлаётган эканлар-да деб куюнаман денг. Наҳотки, отамиз биз қизларини шу қадар пасткаш деб ўйласалар, дея ич-этимни ейман. Ана отамни уйлантириб ҳам қўйдик дейлик. Ахир, бу билан улардан воз кечиб, юз ўгириб кетмаймизку. Лекин отамни кўргани у ҳовлига қандоқ кириб борамиз. Онам ўрнига бегона бир аёл бизни кутиб оладими?! Бунга қандай чидаймиз?! Мен чидай олмайман, дея ҳўнг-ҳўнг йиғлайман синглимга қараб.

Шу қўйи вақт ўтиб бораверди. Кунлар ўтган сайин эса назаримда отам билан орамиз узоқлашиб кетаётгандек эди. Илгаригидек бизга талпинишлари ҳам йўқми-ей, ҳатто невaralари ҳам соғинтирмай, қизиқтирмай қўяётгандек эди...

Катта ҳовлига бориб, отамни уйдан тополмаган пайтларимиз кўп бўлди. Қўшни болакайлар отамизни гоҳида маҳалладаги чойхонадан чақириб келишарди. Уларнинг гап-сўзларига қараганда отамиз чойхонада алламаҳалгача шахмат суришиб, баъзида унда ётиб ҳам қолар эканлар. Аҳвол чатоқ эди. Бу нарса бизни беҳад безовта эта бошлади. Шунда ҳам одамларнинг бизга қилаётган панд-насиҳатлари кор қилмас, ким ўша гапни қўзғаса, кўзимизга душман бўлиб кўринарди...

Бир куни эрталаб уйимда телефон жиринглади. Трубкани кўтарсам, отам:

— Мазам қочиб қолди, кечқурун «тез ёрдам» 1-шаҳар шифохонасига олиб келди. Мендан хавотир олманглар, деб қўнғироқ қиляпман... Опа-сингил шифохонага учиб бордик. Отамнинг аҳволлари танг эди.

Қизларим ваҳима қилиб юборишмасин, деб телефонга ўзлари аранг келиб қўнғироқ қилган эканлар.

Отамиз бир ойдан ортиқ шифохонада ётдилар. Шифокорларнинг оғзидан чиққан дори-дармонни етказиб турдик. Ҳайрият, отамлар оёққа турдилар. Қувончимиз узоққа бормади. Отамизнинг соғлиғи яна орқага кета бошлади. Шамдай сўниб бориб, парпираб ўчдилар...қўйдилар.

Ана шунда кўзим мошдай очилди. Уйимга келган «кутилмаган меҳмон»нинг хомуш нигоҳи кўз олдимдан кетмай, тегирмон тошидек бошимни ҳам, қалбимни ҳам эзарди. Ўзимни отамнинг вафотига айбдордек ҳис этардим.

...Биров онам оламдан ўтди деса бир қалқиб тушаман. Биров отам оламдан ўтди, деса икки қалқиб тушаман. Бундай жудоликни, бундай армонли дунёни душманимга ҳам раво кўрмайман...

— Кўп куюнманг, синглим, — дедим уни юпатар эканман, кўз ёшларингиз ота-онангиз қабрларига нур бўлсин. Бир фарзанд бўлса сизчалик бўлар. Ўтган ишга саловат, дейдилар. Ахир, буларни билиб, атайин қилмагансизку. Азбаройи отангизни яхши кўрганингиздан, азбаройи онангизни яхши кўрганингиздан ақлингиз лол қолиб, эҳтирослар жўш урган...

Мен бу аёлнинг кўнглини кўтарадиган яна қанчадан қанча гапларни айтиб, илиқ хайр-хўшлашдик. Уйимга қайтаётиб, йўл-йўлакай шу воқеа ҳақида ўйлайман... Ҳар қандай меҳрибон ўғил-қиз ҳам отаси ёки онасига унинг умр йўлдоши, ҳаёт ҳамроҳи ўрнини босолмас экан. Бу борада кўпроқ эркакларни кўзда тутяпман. Агар эътибор берган бўлсангиз аёлидан жудо бўлган эркаклар ўзларини жуда олдириб қўядилар. Шумшайиб қоладилар, ҳеч ерга сиғмайдилар. Демак, аёлларда эркакларни бошқаришдек, уларга суянчиқ бўлишдек бир сеҳр бор, мўъжизавий куч борки, бунинг қадрига ҳамма вақт ҳам етавермаймиз. Қачонки,,, Умуман, инсон табиатан ёлғизликдан қочади. У ҳамма вақт ўзига ҳамроҳ излайди. Ҳатто беш-ўн кун шифохонада даволанадими, уч-тўрт кунлик сафарга чиқадими, ҳамроҳ ҳақида ўйлайди. Ҳамроҳим ким бўларкин, ишқилиб яхши одам бўлсинда, дея қайғуради. Масала умр савдосига келиб тақалар экан, бунинг муаммоси янада оғир. Қанчалик оғир бўлмасин, барибир инсон ҳамроҳ топмагунича қидираверади, қидираверади... Гап муҳаббатда ҳам эмас, бола-чақа орттиришда ҳам эмас, балки бир-бирингга суянчиқ бўлишда, бир-бирингни ёлғизликдан қутқаришда экан.

Лоақал тунда кўрган тушларингни айтиб берадиган, ўқиган китобларинг, ёшликда кўрган-кечирганларинг ҳақидаги хотираларингни бўлишадиган туну кунги ҳамроҳ керак экан. Одам тафтини одам олади, деганлари шудирда...

Албатта, бу шахсий бир фикр. Бу билан умр йўлдошидан жудо бўлган барча бевалар ҳаёти, турмуш тарзи шу қўйи кечади, демоқчи эмасмиз. Наинки, умр йўлдоши билан ўн йил яшайдими, ўттиз йил яшайдими, буюрганига шукур қилиб, қолган умрини болалари, невара -чевaralари бағрида ўтказиб, умргузаронлик қилаётган кексаларимиз ҳам кўп. Ким қандай яшайди, бу ҳар кимнинг ўзига, табиатига боғлиқ, албатта. Унда бу ҳикояни кўпчилик эътиборига ҳавола қилишдан мақсад нима?! Албатта, бировнинг уйидаги гапни кўчага олиб чиқиш одобдан эмас. Лекин бундаги гап бир оиланинг, бир уйнинг, бир инсоннинг ташвиши эмас. Одамзод яратилибдики, ёлғизлик ҳамиша инсонни эзиб келган. Камситган, қанотларини қайирган...

Ҳамроҳ эса ёлғизлик муаммосини ҳал этишдаги асосий омиллардан бири. Эшитганларимни, фикр-ўйларимни бошқалар билан бўлишаётганимнинг маъноси ҳам шунда. Сенинг хатоларингни бошқалар такрорламагани, сендан сабоқ олганлари гуноҳларингдан бир қадар фориғ бўлганинг эмасми?!

Сиз нима дейсиз, азизлар!

Дилбар МАҲМУДОВА, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист.

ФУТБОЛ: ЖАҲОН ЧЕМПИОНАТИ — 2002

Ўзбекистон — Иордания:

ЖАНГОВАР ДУРАНГ

Ўтган жума куни ишқибозлар «Пахтакор» стадионига Иордания терма жамоаси билан ўтказиладиган ўйинга катта умид ва хуш кайфият билан келишди. Зеро, саралаш турнирининг дастлабки икки баҳсида иорданияликлар ўйини унчалик ковушмаган, демакки уларга асосий рақиб сифатида қаралмаётганди.

Бироқ биз стадионда бутунлай бошқа манзаранинг гувоҳи бўлдик. Рақибларимиз ўйинни шунчалик ҳужумкор руҳда бошлашдики, ҳатто дастлаб туркманлар билан жуда мураккаб ўйиндан сўнг бир оз ҳориган футболчиларимиз ўзларини йўқотиб қўйишди.

Шу тариқа ҳимоячиларимиз хатосидан фойдаланган Бадран Ал Шакран ўн учинчи дақиқада ҳисобни очди. Орадан тўққиз дақиқа ўтганидан сўнг эса терма жамоамиз Олег Беляковнинг анча олдинга чиқиб кетганидан унумли фойдаланган Эсам Абу Тук чамаси қирқ метрлардан жарима тўпини қойилмақом қилиб тепиб ҳисобни оширди— 2:0. Биринчи бўлимда футболчиларимизнинг ҳисобни ўзгартириш юзасидан қилган барча саъй-ҳаракатлари зое кетди.

Иккинчи бўлимда футболчиларимиз ҳужумга зўр беришди. Рақибларимиз эса майдонда жуда қўпол ҳаракат қилишди — ҳакам уларга еттита сариқ карточкани кўрсатди, 17-дақиқада эса Умар Эл Шилбайя майдондан чиқариб юборилди.

Ҳар ҳолда футболчиларимизнинг кетма-кет ҳужумлари ўз мевасини берди. Дастлаб Маминов пенальтидан ҳисобни қисқартирган бўлса, 65-дақиқада Ширшов жарима майдончасида икки ҳимоячини алдаб ўтган ҳолда аниқ зарба билан уни тенглаштирди — 2:2.

Шундай қилиб, уч учрашувда етти очко тўплаган терма жамоамиз ҳозирча ўз гуруҳида пешқадамлик қилмоқда. 3-7 май кунлари Иорданияда ўтказиладиган саралаш турнирининг иккинчи босқичидан сўнг гуруҳ ғолиблари аниқланади.

Даврон НУРМАТОВ

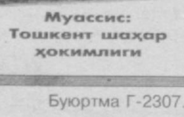

Муассис: Тошкент шаҳар ҳокимлиги

Бош муҳаррир Акмал АКРОМОВ

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: хатлар — 133-29-70; эълонлар: 133-28-95, 132-11-39. факс: (3712) 133-29-09.

Душанба, чоршанба ва жума кунлари чиқади.

Нашр кўрсаткичи — 209

Ҳажми — 2 босма табоқ офсет усулида босилади. Қоғоз бичими А-2

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки «Тошкент почтамти»га — 133-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.

Газета Ўзбекистон Давлат матбуот қўмитасида 10-рақами билан рўйхатга олинган

Газета «Тошкент оқшоми»нинг компьютер марказида терилди ва саҳифаланди.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.

Буюртма Г-2307.

Босмага топшириш вақти 11.30

1 2 3 4 5 6